

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגלין למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גלין מס' 201

פנינים לפרשת ויצא

התגלית ההיסטורית שסיפר לי הגאון רבי ישראל גנס שליט"א על 'הויתור' שקבע את מעמד 'רחבת הכותל' כמקום תפילה ולא כמוזיאון תיירות!

ומי החליט על הפיכת הרחבה לשתי רחבות - עליונה ותחתונה?

הרב בנימין בירנצווייג

"וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַהֲנֵה הוּא לְאָהָ" (בראשית כ"ט, כ"ה)

ופירש רש"י: "ויהי בבוקר - אבל בלילה לא הייתה לאה, לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תיכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים".

כבר עמדו כל המפרשים על מעלת ויתורה של רחל ללאה אחותה, שלא היה זה סתם ויתר חד-פעמי, אלא ויתור לאורך ימים. כל חייה עם יעקב הייתה גומלת חסד עם לאה, ונתנה ללאה להרגיש שעשתה עמה חסד במה שנישאה ליעקב לפניה, ואף כשלאה הקניטתה שתקה רחל ולא דיברה!

ובזה מבאר ר' שלום שבדרון זצוק"ל מדוע ניסיון זה של רחל עמד לה שבשעת החורבן והגלות זיכרונה הוא שיעלה לפני ה' לגאול את בניו מהגלות, ושאר ניסיונות האבות הקדושים - שהיו ניסיונות קשים וגדולים - לא עמדו לישראל להעלותם מהגלות. והיינו, שניסיונם של האבות היה בשעת מעשה אבל ניסיונה של רחל היה לאורך ימים, והתגברה תמיד בשתיקה ולא אמרה כלום! זו גבורה שאין למעלה ממנה, שבזכות גבורה זו זכתה לדורות עולם להיות זו שבזכותה יעלה רצון לפני ה' לגאול את בניו.

כשהתרבו ההטרדות החליטו תושבי השכונה לעשות תורנות של שמירה בלילות, וכל לילה התנדב תושב אחר לשמור בלילה. כשהגיע כמה ימים לפני ליל הסדר התברר שאף שכן לא רוצה לשמור בלילה הקדוש של ליל הסדר, כולם רצו לשהות עם בני משפחתם בלילה הקדוש והמרומם. בעקבות זאת החליטו לעשות גורל שבו יוחלט מי יתנדב בליל הסדר.

בשכונה התגורר גם יהודי שהיה קבלן במקצועו, והיה שומר מצוות אבל לא הקפיד כל כך על אורח חיים חרדי. והנה נעשה הגורל והוא עלה בגורל. התרעם היהודי הזה על מר 'גורלו', ואמר שאם כך הוא לא יעשה ליל הסדר בשנה זו!

הרב יוסף שיינברגר ז"ל (חמיו של הגר"י גנס שליט"א) שהיה תושב השכונה והיה יהודי ת"ח וירא שמים, וגם היה אחראי על בניית בתי כנסת ומקוואות מטעם המדינה, שמע את דבריו של אותו יהודי

סיפור זה שמעתי מהגאון רבי ישראל גנס שליט"א, מראשי ישיבת 'קול תורה' ומזקני ההוראה שבדור:

בזמן קום המדינה שכנה שכונת סנהדריה ממש בגבול, דבר שהביא להטרדות וטרור מצד השכנים הערביים, שהיו מגיעים בלילות לשכונה ומציקים בפעולות טרור לתושביה היהודים של השכונה.

המשך בעמוד 27

כעבור זמן־מה, כשהגישו לפניו את כוס השתייה החמה אותה נהג לשתות בטרם החל בלימודו, דחה רבנו את הכוס מעליו ואמר בהתנצלות: "איני יכול לשתות כעת, עלי להשלים את שלוש הדקות בהן עניתי לאותו יהודי באמצעות שלוש הדקות בהן אני רגיל לשתות את כוס הקפה"

עמל התורה של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא" (בראשית כ"ח, י"א)

"אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה" (רש"י)

הנהגת רבנו הייתה בבחינת "אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך". מצד אחד היה בו מתח נוראי לנצל כל רגע. כל דקה מימי חייו הייתה ספורה ומדודה, וממש היה נראה בחוש כיצד הוא מונה את הרגעים ואת השניות על מנת שאף פרק זמן לא ילך לאיבוד. אך מצד שני נחרטה על פניו הארה תמידית, שהשרתה אווירה נעימה ונינוחה על השוהים במחציתו.

לכאורה נראה כי שתי הנהגות אלו אינן יכולות להתקיים זו לצד זו, שהרי כאשר אדם שרוי במתח תמידי וחרד לנצל כל רגע מימי חייו, הדבר משפיע על סובביו שאינם חשים בנוח לעמוד במחיצתו.

ברם, רבינו ברוחו הגדולה היטיב למזג את שתי הנהגות יחדיו, בבחינת "עוז וחדוה במקומו", כך שכל הנכנס לביתו יצא בתחושה נעימה ומרוממת. רבינו הקדיש מזמנו אף לצעיר שבצעירים שלא הגיע לקרסולי קרסוליו, אמנם בקצרה אך בהארת פנים מופלאה.

משאת נפשו הייתה שלא יפריעוהו מלימודו, ומנהגו היה לבקש במידת האפשר שלא לקבל את השואלים מאחר שכל חפצו להגות בתורת ה'. ברם, כשגמר בדעתו כי יש להשיב ב'דבר ה' זו הלכה' כשעה מדי יום, ענה לשואלים בסבלנות ובאורך רוח, כמי שכל עתותיו בידינו. לעתים רבות תמהו היוצאים מחדרו מפני מה נאמר להם כי רבינו מסרב לקבל את השואלים, בה בשעה שבעת דברם עמו חשו כי הוא מקדיש להם את מלוא תשומת לבו באכפתיות ובהתעניינות, כשראשו ורובו מונחים בצרותיהם ובדאגותיהם, כביכול שקוע הוא בעיצומה של סוגיה חמורה.

ועד השעה שבע בערב. בכל פעם, לאחר שסיימה את מלאכתה הייתה ניגשת להיפרד מאביה הגדול ולברכו בברכת "אגוטע נאכט" קודם שתצא לדרכה. רבינו היה משיב לעומתה במילים חמות, כשהוא מודה לה על טרחתה ומברכה בחום שתזכה להצלחה וברכה ונחת מכל יוצאי חלציה.

בשלהי ימיו התחזק אביה בלימודו ובהתמדתו אף יותר משנות קדם, עד־כדי־כך שלא אבה לחדול מתלמודו לשום דבר ועניין. באותה תקופה חס רבינו גם על רגע קט זה, ובשעה שבתו באה להיפרד ממנו ולברכו החל להנהן לה בראשו לשלום ותו לא, בלי להפסיק מתלמודו.

כאשר שאלו אותה אם אינה נפגעת מכך שאביה מהנהן לה קצרות בשעה שאת כל הפוקדים את ביתו הוא מברך ברוחב לב, השיבה הרבנית ישראלזון בזו הלשון: "אבי מברך בחום את כל הבאים לביתו משום שהוא יודע שהם זקוקים לכך, אבל אותי הוא מכיר ויודע כי שמחה אני בכל שנייה בה הוא לומד, ועל כן מעדיפה אני לוותר על ברכת השלום ובלבד שלא להפסיקו מתלמודו ולא לכלות את רגעי היקרים!".

במניין ובמספר

דקותיו של רבינו היו מחושבות ומדודות במניין ובמספר, ובכל עת שהחסיר אף רגע קט מלימודו חש חובה להשלימו. באחד הלילות הזדמן לביתו יהודי, שבפיו הייתה שאלה דחופה שאינה

שלום לרחוק ולקרוב

תלמיד רבינו, רבי יצחק דרוי, מספר: בת רבינו, הרבנית ישראלזון תחי', נהגה להגיע מבני ברק לבית אביה פעמיים בשבוע כדי לטפל בכל ענייני הבית - החל מהשעה אחת־עשרה וחצי בבוקר

את דעתו עד מאוד, ולפיכך סבר הנכד כי אם הוא יהיה זה שיציג את העניין ניתן להניח שיעלה בידו לרצותו ולקבל על עצמו את הכיבוד ולקבוע את המזווה.

רבי אברהם דב שמע את הבקשה ונרתע בהסתייגות: "הלוא זמנו של מרן כה יקר! ואף-על-פי-כן ניאות הוא להקדיש לי מעתותיו היות ואנו דנים בהלכות חמורות וסבוכות, אך כיצד אעז להעלות בפניו ענייני חולין ולשוחח עמו דברים בטלים?".

בסופו של דבר, היות וידע כי המוסד ומנהליו יקרים ללבו של רבינו, הואיל רבי אברהם דב לפרוש את הבקשה בפניו.

לאחר שסיים לדון עם מרן בדבר הלכה הציג רבי אברהם דב את העניין, כשבין השאר הוא מנמק את הבקשה בכך שרבינו השתתף בקביעת המזווה במוסד פלוני בעבר.

"קביעת המזווה היא חובת הבעלים, והלכה היא ש'מצוה בו יותר מבשלוחו", ציטט רבנו, "וכי יעלה על הדעת שראשי המוסד יבקשו ממני להוציאם ידי חובה גם במצוות קידוש?".

"אלא מה? תמה אתה מפני מה קבעתי את המזווה בפתחו של מוסד פלוני, אין זה אלא מפני שלא יכולתי לסרב לבקשתם של מנהלי המוסד, שלא היו מסוגלים להבין כי אין בכך כל רבותא אלא גריעותא. אבל לך יכול אני לומר על מנת שתבהיר זאת לשולחך, כי אין בכך כל מעלה ואדרבה 'מצוה בו יותר מבשלוחו'".

רבינו עצר קמעה משטף דבריו וכעבור רגע קט הוסיף: "כדי שהמנהלים לא יפגעו מכך שאיני נענה לבקשתם, אנא מסור להם, שבאותן דקות בהן יקבעו הם את המזווה אלמד אני עוד כמה שורות גמרא, ולימוד זה יהיה לזכות המוסד ומנהליו שהשלימו עם אי השתתפותי בשמחתם!".

כדי שמחת חתן

באחת הפעמים הוכרח מרן להתנתק מתלמודו לרגל חתונה שערך אחד ממקורביו. היה זה מפני שחש כי הוא חב לאותו אדם הכרת הטוב; וכיוון שכך, על אף מנהגו למעט ביציאות והשתתפות באירועים, נסע לחתונה כדי להשיב טובה לבעל השמחה.

לפני צאתו מן הרכב פנה מרן למלווהו ואמר: "אני מבקש לשהות בחתונה פרק זמן קצר ככל האפשר ותיכף לאחר מכן לשוב ללימודי. אנא, סייע לי לצאת מהאולם במהירות האפשרית ובקש מאנשים שלא יפנו אלי בשאלות שונות, כדי שאוכל תיכף ומיד לחזור ללמוד!".

המלווה הנהן בראשו בהסכמה ושאל: "במשך כמה זמן הרב'ה מעוניין להתעכב בשמחה?".

"מה זאת אומרת?", נענה מרן, "הרי אני מגיע לחתונה בשביל לשמח את החתן, ואם כן עלי לשהות באירוע כדי שיעור הזמן הנדרש על מנת לשמחו, שהרי זו המצווה!".

"וכמה הוא שיעור הזמן כדי לשמח את החתן?", הוסיף המלווה להקשות.

סובלת דיחוי. רבינו קיבל את פניו, האזין בקשב רב לשאלתו וענהו בפרוטרוט, כשכל העניין נמשך כשלוש דקות תמימות.

כעבור זמן-מה, כשהגישו לפניו את כוס השתייה החמה אותה נהג לשתות בטרם החל בלימודו, דחה רבנו את הכוס מעליו ואמר בהתנצלות: "איני יכול לשתות כעת, עלי להשלים את שלוש הדקות בהן עניתי לאותו יהודי באמצעות שלוש הדקות בהן אני רגיל לשתות את כוס הקפה!".

נכד רבינו, הרב יעקב ברלין, מספר: "מנהגו של רבינו היה לקום בכל לילה בשעה שתיים לפנות בוקר בלי להתחשב בשעה בה עלה על משכבו. וזאת למרות שהיו לילות בהם היה כה חלש, עד שבטרם עלה על יצועו בקושי אזור כוח כדי לפסוע מכיסאו אל המיטה. אולם אף-על-פי-כן, כאשר לא ישן בשעות המועטות אותן הועיד לתנומה היה מזדרז לקום בשעה הקבועה ולשוב לתלמודו.

"באחד הלילות בהם שהיתי בביתו, עלה רבינו על משכבו בשעה מאוחרת, ולמרות כן התגבר כארי וקם מיצועו עוד בטרם השעה היעודה. הדבר עורר את פליאתי. סבא, מפני מה קמת מוקדם יותר מבכל לילה על אף שהלכת לישון בשעה מאוחרת מבכל לילה!? תמהתי באוזניו.

"ענה לי רבנו בקצרה כדרכו: 'הרי יודע אתה מי הגיע לכאן אתמול בלילה ומפני מה הלכתי לישון בשעה מאוחרת!'.

"באותו לילה הגיע לבית אדם רחוק משמירת תורה ומצוות, שסייע לרבנו בטיפול רפואי שנאלץ לעבור זמן-מה קודם המעשה. ועל כן, על אף שבדרך כלל השתדל להימנע מלקבל אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, חרג רבינו ממנהגו ומשום הכרת הטוב קיבלו לביתו. אך כיוון שעקב אותו ביקור נאלץ לעלות על יצועו בשעה מאוחרת יותר, למחרת קם מרן בשעה מוקדמת יותר כדי להשלים את הזמן היקר אותו החסיר אמש".

זכות התורה

בשנת תשס"ב נחנך אגף חדש במוסד תורני, שמנהליו זכו לתמיכתו ולהכוונתו התדירה של מרן. ראשי המוסד, שזכו באורח קבע ליהנות מעצתו ותבונתו של רבינו, ביקשו לכבדו בקביעת המזווה לפתח האגף החדש. אולם מאחר שידעו גם ידעו כי נפשו הענוגה סולדת מכל דבר שריח כבוד וסממני יוהרה דבוקים בו, פנו לאחד מנכדיו ושאלוהו כיצד יעלה בידם לרצות את סבו ליטול על עצמו את הכיבוד.

"אין כל הסתברות שסבי יענה למשאלה, שקיזמה כה רחוק מאורחות חייו וצניעותו!", העריך הנכד. "אולם אם העניין יועלה בפניו על ידי גברא רבה שיש להתחשב בדעתו, יתכן שסבא ייעתר לבקשה!".

בין הדברים עלה שמו של רבי אברהם דב לוי, אב בית דין בירושלים, שנהג לפקוד את מעונו של רבינו באורח קבע כדי להיוועץ בו בשאלות הלכתיות שונות שניצבו לפתחו. מרן הוקיר

נאלצתי לספר לראש הישיבה את האמת: נכון שב־9:15 הוא כבר מופיע ב'סדר', אבל הוא ישן עד מאוחר ומבקש שיעירוהו בשעה 9 בדיוק. תוך כמה דקות היה קם וממהר ל'סדר' אחרי תפילה חפוזה, והעיקר שהרב שך רואה אותו בזמן במקום... עצב עלה על פני מרן. הבנתי שהוא מאוכזב מהבחור, ואז שמעתי את קולו של מרן מודאג וחושש: "אז מתי הוא אוכל ארוחת בוקר?!..."

הרה"ג רבי ישראל מאיר שושן שליט"א על לב אוהב ורחום של מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצוק"ל

"וְהָיָה סֵלֶם מֵצֵב אֲרָצָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה" (בראשית כ"ח, י"ב)

זכינו לשעה של קורת רוח ומוסרי השכל נפלאים במחיצת הרה"ג רבי ישראל מאיר שושן שליט"א, הדולה מאוצרותיו פנינים נפלאים ועובדות הוד אותן שמע מתלמידי מרן זצוק"ל ובאי היכלו, ועל צבאם מהגאון רבי אברהם צבי טובי שליט"א, כמי שזכה להבחל"ח לקבל מפי מרן זצוק"ל תורה והנהגה הן כתלמיד בישיבת פוניבז' והן כאברך ומרביץ תורה שזכה לקרבה והארת פנים מאת רבן של ישראל.

במעשי קונדס, לא מעטים, שלא אחת הביאו את ראשי הישיבה להציע לו לתור לעצמו מקום אחר.

"באחת הפעמים הוא הגדיש את הסאה וקיבל הוראה חד־משמעית: לקום ולעזוב. באותו בוקר שהודיעו לו זאת, הוא הגיע אלי - כבחור מבוגר יותר שאף זוכה לסייע לבחורים לעתים כאלו ואחרות - והוא מודיע לי בשפה רפה: 'שלחו אותי מהישיבה, אני מבקש מאוד שתנסה לסדר לי שאוכל להישאר...!'

"כדרכי, באתי וסיפרתי את הסיפור לרבינו הגדול זצוק"ל שישב אז בהיכל בית המדרש (הוא לא היה בקבלת ההחלטה הסופית בדבר שליחת הנ"ל מהישיבה). מרן ראש הישיבה זצוק"ל הקשיב לדבריי והחל מהרהר בקול: 'מה אני עושה אתו? מה ניתן לעשות?'

"אלא שמספר רגעים לאחר מכן הוא התעשת ושאלני שאלה כמו לא ממין העניין: 'אמור לי, היכן נמצא הבחור ברגעים אלו?'

"עניתי שלבטח הוא נמצא בחדרו באגף 'ברזיל' בישיבה. 'אם כך', אמר מרן, 'הבה נרד. ניכנס לחדרו, ונדבר על לבו שישוב לדרך טובים!'

"כמובן שהגבתי מיד שאין זה לכבודו של ראש הישיבה שיסור הוא אל חדרו של הבחור. הצעתי אפוא שאלך אני ואקרא לו שיבוא אל ההיכל, לראש הישיבה. אך מרן ראש הישיבה בשלו; הוא התעקש לרדת לחדר 'ברזיל'. הוא אחז בידי והחל צועד עמי במורד המדרגות מהיכל הישיבה, וכך הלך עמי יד ביד עד לחדרו של אותו

בחן אשר הוצק בשפתותיו מגיד הרה"ג ר"מ שושן שליט"א מישרים וקושט דברי אמת, וכה פותח ואומר:

"אומר לכם את האמת, כבר סופר ונכתב כה הרבה על דמותו של מרן זצוק"ל בכל מפעלות הקודש שפעל והפעיל בכל שנות הנהגתו, על גאונותו וצדקותו, עד כי כמעט אין מה להוסיף. משום כך חש אנוכי כי מן הראוי להרחיב את הדיבור דווקא על מידותיו המופלאות, על רגישותו לזולת שהדהימה את כל רואיו, שנוכחו עד כמה אדם כה גדול יכול להתחשב ולרדת לכל פרט ולמצותו עד תומו על מנת לסייע לזולת. חלק מהעובדות שמעתי בעבר מפי הגרא"צ טובי שליט"א ומעוד תלמידי מרן זצוק"ל.

"ובטוחני כי הדברים יתקבלו ויעוררו את הלבבות המבקשים ללמוד מקצת דרכיו, בפרט בקרב צעירי הצאן שלא ראו את דמותו ורק שמעו את שמעו הרם, וגדלו על דמותו כאיש מרגיז ממלכות וגברא דמסתפינא מיניה. מן הראוי אפוא להעמיד את דמותו כאב רחמן, רב מסור ואהוב לתלמידיו."

והוא פותח במעשה אשר סיפר פעם הגרא"צ שליט"א, המעיד על הכלל כולו:

"היה זה כאשר למדתי בישיבה בבחרותי. בחור אחד היה אז בישיבה, שהגיע מבית ומרקע לא תורני, בעל כישרון אדיר, שהיה קולט ברגעים את הנלמד, אך היו לו בעיות התנהגותיות קשות שבעטיין הספיק להיפלט מכמה ישיבות קודם לכן. אף בפוניבז' שלח ידו

בחור, שהיה ממוקם במרחק די משמעותי בבניין ההיכל. "מלבד עוצמת הרגע של ההליכה לחדרו של הבחור, הרי שאיני יכול לשכוח גם את הדברים שנהם הארי הישיש באוזניו של הבחור הצעיר. הם נחרטו בליבי ובמוחי. וכה אמר לו: 'מה אתה חושב, שהחיים הם קלים לכל אחד?! נראה לך שלי היה כל הזמן טוב וגדלתי בקלות בימי חיי? היו לי עליות ומורדות כל העת! אבל דע לך, כל המשברים חולפים אם אכן דברים ביעד האמתי ואז מגיעים למטרה הנכספת'. כך הלך ודיבר על לבו, הרגיעו, ומשחש כי הדברים מחלחלים ללבו של הבחור דרש ממנו הבטחות ברורות להמשך דרכו, מה שסלל את הדרך להישארותו בישיבה.

"לאחר שיצאנו מהחדר שאלתי את מרן זצוק"ל מדוע ראה לנכון לטרוח ולבוא עד לחדרו של הבחור - ששכן כאמור במקום די מרוחק ובקומה גבוהה. והרי יכול היה ראש הישיבה לקרוא לו לאולם, ושם היה שומע את אותם דברים? שאלתי בדרך ארץ.

"ענה לי ראש הישיבה תשובה עצומה: 'כשסיפרת לי ש'זרקו' אותי מהישיבה הבנתי שהוא הגדיש את הסאה. חשבתי לעצמי איך אצליח לשנות בו דבר-מה לאחר הרבה ניסיונות כושלים? מה ניתן עוד לעשות?

"ואז אמרתי לעצמי: אני אעשה מאמץ מיוחד. אטריח את עצמי בשביל שלא יתבייש שיראוהו מגיע אלי להיכל בית המדרש לעיני כל, ואלך עד לחדרו לחזק אותו. אולי בזכות המאמץ לבוא עד אליו, והזהירות בכבודו, תהיה לי סייעתא דשמיא מיוחדת...".

"ואכן, מהיכרות מעידני שהוא זכה לסייעתא דשמיא מיוחדת והדברים פעלו היטב את פעולתם".

"אז מתי הוא אוכל ארוחת בוקר?"

והוא נזכר בסיפור נוסף ששמע מפיו, המוכיח כמה רגישותו לבחורי ישיבה הייתה מופלאה:

"היה בחור בישיבה שהתבגר וחל שינוי שלא לטובה בהתנהגותו. אביו, שהיה מודע לכך, שוחח עם מרן הגרא"מ שך זצוק"ל ושאלו אם יוכל לעקוב במידת האפשר אחר בנו ולראות כיצד הוא מתנהל. מרן זצוק"ל נענה לבקשה והחל שם עינו ולבו עליו. בנוסף, ביקש הוא ממני שאשלים לו את התמונה ואמסור לו מהו סדר היום של הבחור. "לבקשתו 'עקבת' מעט אחרי הבחור, וגיליתי שמדי בוקר הוא מגיע לסדר בשעה 9:15. בשעה זו היה נכנס מרן הגרא"מ שך להיכל הישיבה, ולבקשת האב הוא היה שולח את מבטו לעבר מקומו של אותו בחור ושמוח לראות כי הוא נמצא כבר בביהמ"ד על תלמודו".

אלא שהמעקב גילה עוד כמה דברים. "כעבור כמה ימים נאלצתי לספר לראש הישיבה את האמת: נכון שב-9:15 הוא כבר מופיע בסדר, אבל העובדה היא שהלה היה ישן עד מאוחר ומבקש שיעירוהו בשעה 9 בדיוק. תוך כמה דקות היה קם וממהר ל'סדר' אחרי תפילה חפוזה, כשתוך רבע שעה הרי הוא כבר אחרי הנחת תפילין ותפילת שחרית! והעיקר שהרב שך רואה אותו בזמן במקום..."

"עצב עלה על פני מרן לשמע הדברים. לא התפלאתי. הבנתי שהוא מאוכזב מהבחור, שעוד עסוק בלהציג מצג שווה תוך זלזול בתפילה ח"ו.

"אלא שעודני מהרהר, חודר מבעד למחשבותיי קולו של מרן, מודאג וחושש:

'אז מתי הוא אוכל ארוחת בוקר?!...'

"הדאגה הכנה הזו, הביאה גם את סוף הסיפור: אני מכיר אותו כיום, את הבחור הזה. הוא ת"ח חשוב, שלהרבה יש מה ללמוד ממנו בעבודת התפילה... הוא לומד תורה יומם וליילה, יהודי של צורה ותורה. ואין בכך פלא: תלמיד שחש בדאגה אמיתית של רבו ומורה דרכו, סופו שמסריו ומוסריו יחלחלו פנימה בלבו, ולטווח הרחוק יעשו פרי בס"ד".

בין ניסיון ל'שיטה'

הוא הוסיף וסיפר על יסוד גדול אותו שמע בעצמו ממרן זצוק"ל באחת ההזדמנויות, כלל גדול בתורת המידות:

"הייתה מחלוקת גדולה באיזה מוסד גדול, וביקשו את עזרתו של מרן הגרא"מ שך שינסה לפשר ולגשר בין הנצים. בעל הבית של המוסד, שאף היה ת"ח נכבד וידוע, שהחזיק כמה וכמה מוסדות איתנים, התבצר בעמדתו ולא הסכים לוותר כמלוא נימה. ככל שניסה מרן לדבר על לבו של הלה לא הצליח להזיז מעמדתו עליה התעקש שלא לוותר.

"באחת הפגישות ביניהם השתתפתי אף אני, ובסיומה ליוויתי את מרן ראש הישיבה לביתו. הוא כמובן היה מאוכזב מכך שהמחלוקת רחוקה מסיומה, ואז שמעתי ממני ביטוי נדיר שלא יישכח מזיכרוני: "גם לי יש מידות שאינן טובות", אמר בפשטות, אבל אני יודע לתפוס את עצמי ולהתגבר עליהן. אבל אדם שעושה 'שיטה' מהמידות הרעות שלו - אין לו תקנה!".

"והוסיף והפסיד בחריפות: 'טומאה כתיב בה כעירות! ולא יסף.' "לאחר שהגענו חזרה לביתו הרהרתי מעט בדברים ולא הבנתי מה הוסיף מרן זצוק"ל בסוף דבריו את המילים 'טומאה כתיב בה כעירות' - מושג ממסכת יבמות, שאין לו קשר לכאורה לעניין מידות כלל. פניתי אפוא למרן ושאלתי מה פשר הביטוי הזה.

"והוא הסביר לי בלבביות, כדרכו: 'תשמע יסוד שאומר הפרישה (אבן העזר כה, ב). הוא מבאר שאכן רק מיעוט נכשל בכך, אבל אלו שמורגלים קשה להם לפרוש. וההסבר הוא, שבניסיון זה האדם כל העת צריך להילחם כנגד היצר שאורב לו ומנסה להחטיאו, ולכן הוא מתגבר כל העת שוב ושוב. אבל מי ששקוע ואינו רואה בכך את העוון, נעשה אצלו הדבר לשיטה ודרך חיים, והוא כבר לא יוכל להתגבר ולצאת מכך!".

"כך הוא בעיניי המידות. יכולים לעבור על אדם שנים רבות והוא אינו יודע כלל שהוא מושחת במידותיו, ולעתים רק כשהוא 'נתקע' בצומת מסוים שבו הוא מבחין לפתע להיכן התדרדר עם מידותיו הנחשלות, הוא אומר לעצמו: 'אוי, למה עשיתי זאת' ומנסה להיטיב דרכו, לאחר שלפתע הבין שהוא עושה דברים שלא האמין שהוא מסוגל לעשות כי לא עמד בניסיון כנגד היצר האורב לו.

"'אבל', הטעים מרן זצוק"ל, 'אדם שעשה ממידותיו הרעות 'שיטה', שרואה בכך את תהלוכותיו ללא כל הכרת הרע, ואינו מבין כלל מה פשעו וחטאו, זוהי 'טומאה כעירות!' 'שיטה' נפסדת זו כל העת

לא חלפו כמה ימים והעסקה הגדולה יצאה לדרך. מיודענו הרוויח בבת אחת הון עתק! הוא קיבל מכל צד כדמי תיווך 'אחוז וחצי' מסך העסקה, שהגיעו ביחד לכדי מיליון ומאתיים אלף דולר! סכום נכבד זה היה רק 'אות הפתיחה' שלו בענף. מאז עלו קרנו ומזלו שבעתיים, וכיום הוא אחד המתווכים הגדולים והחזקים לעסקי ענק בנדל"ן שבניו יורק

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על 'השלך על ה' יהבך'

"אֵת עֲנִי וְאֵת יָגִיעַ כַּפֵּי רַאֲהַ אֱלֹקִים" (בראשית ל"א, מ"ב)

שח לי יהודי יקר שיחיה הדר באחת הערים הגדולות שבאמריקה, 'בעל תשובה' שנשא גיורת אמריקאית, שאביה (הגוי) הוא אחד מאילי ההון שבעשירייה הראשונה בארצות הברית, והונו האגדי מערך בכמה עשרות מיליארדים טבין ותקילין! ברוב עשרו המופלג הוא מבלה כל ימיו בחיי תענוגות והנאות הבלי עולם הזה, עד שאמרו על אשתו הגבירה שהקנייה הקטנה ביותר שלה היא למעלה מאלף דולר...

הבת היקרה, שנשמתה חצובה כנראה ממקור גבוה ונעלה, מאסה ובחלה מאוד בתענוגי ההבל הללו! הרדיפה אחר הנהנתנות הבהמית הזאת לא סיפקה לה שום תוכן ושום משמעות בחיים, והיא חיפשה ודרשה אחר תכלית החיים ואחר תוכן של אמת הממלא את חדרי הלב והמוח בחיי נפש פנימיים עילאיים, ולא חיי גוף שפלים ומבוזים. בסופו של דבר, בחסד עליון מצאה נשמתה בדת ישראל קודש, התגיירה כדת וכדין, והתנתקה לגמרי מבית אביה להסתפח בנחלת ה', תוך שהיא משליכה אחרי גווה את כל העושר המופלג ואת כל הנאות העולם וחמודות בית אביה. אביה ואימה מצדם נעלבו מאוד והתנכרו אליה לגמרי, ולא רצו להכיר בה יותר כבתם.

מעתה יכלה להתמסר כל כולה להתעלות הנפש בתורה, בתפילה ובקיום המצוות בקדושה כראוי, כשאיפתה הטהורה. כאשר הגיעה עת נישואיה עם הבחור היקר, בעל התשובה דנן, לא קיבלה כמובן שום סיוע מבית אביה העשיר, אף לא של 'סנט' אחד... היא החלה דרכה עם חתנה החדש מאפס אפסים ממש, ובתרומת נדיבי לב מאחינו בית ישראל הם הקימו ביתם בדירה צנועה ופשוטה, באחד מפרברי ניו יורק רבתי, ושמוחו בחלקם הרוחני שבקיום התורה ומצוותיה בשמחה ובהידור!

לאחר כמה שנות נישואין, כאשר כבר התברך ביתם בכמה זאטוטים קטנים, נוצר להם קושי גדול בעניין הפרנסה, ובכל אשר שלחו ידם נחלו אכזבות מרות והפסדים קשים.

אולם בעל התשובה דידן לא נפל בעצבות חלילה, אלא חיזק עצמו בתורה ומצוות בשמחה. בהתייעצות עם אחד מחבריו ייעץ לו הלה להרגיל עצמו בלימוד ספר 'חובות הלבבות'. הוא התחבר מאוד

בכל נימי לבו ונפשו לספר זה! בהיותו עתה במצוקת פרנסתו ייעץ לו החבר לאמץ לעצמו את 'שער הביטחון' שב'חובות הלבבות', המאריך הרבה בהלכות בטחון והשתדלות שבפרנסה והמסתעף מהן. ואכן לא מש ספר זה מעל שולחנם כל אותם ימים הקשים, תוך שהוא מחזק מאוד את עצמו ואת אשתו שלא לאבד חלילה את התקווה והביטחון בצור עולמים ברוך הוא, הזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים. בכל יום בארוחת הערב היה מסכם עם אשתו את אשר התחדש לו היום בלימוד ב'שער הביטחון'.

כך חיו להם בני הזוג מתוך עוני תקופה ארוכה, באושר ובשלווה, בצניעות ובפשטות, מקפידים על קלה כבחמורה, ומתחזקים כל העת בביטחונם הגדול בחסדו יתברך. כך הם צעדו בדרכם של רבי עקיבא ואשתו רחל (נדרים נ.). אורח חייהם וחיוקם הגדול עשו רושם גדול למעלה בשמים! ואחר שעמדו בניסיון הקשה בעוז ובתעצומות, שמעולם לא כעסו ולא התקוטטו, ולא היה בלבם תלונות על מצבם הקשה, נגזר עליהם מלמעלה להוציאם מצרה לרווחה!

ערב אחד נפל בדעתו של האיש: 'הרי יש לי מעט ניסיון בעסקי תיווך נדל"ן, אולי אנסה את מזלי במקצוע זה?', וממחשבה למעשה - הוא פנה לכמה מחבריו, בעלי עסקים, וניסה לברר אם יש להם איזושהי הצעה עסקית טובה. ואכן, אחד מחבריו שמח להציע בפניו 'עסקה' שעומדת תקועה זה כמה שנים באין קונה. המדובר היה במבנה ענק

האיש לא ידע את נפשו. לא הייתה לו פרוטה לפרטה, אבל הוא חיזק את עצמו ואת ביתו ומשפחתו בביטחון איתן, וביקשם שישתדלו בתפילות נרגשות לפני כיסא הכבוד.

בהתייעצותו עם אחד מתבריו הקרובים, איש ירא שמים מרבים, הפנה אותו הלה אל פסק ברור שנפסק ב'משנה ברורה' (סימן קפ"ה סק"א) בשם הב"ח (שם) שמביא מספר 'החינוך' (מצוה ת"ל) שמקובל בידו מרבותיו, וזה לשונו: "כתב בספר 'החינוך', כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויות לו כל ימיו בכבוד. והמדקדק ייזהר לברך לכתחילה תוך הספר ולא בעל פה", עכ"ל ה'משנה ברורה' שם. על אתר החליט האיש לאמץ לעצמו ולמשפחתו קיום הלכה זו בהידור רב; "הבטחה של הרא"ה ז"ל בעל 'החינוך' שווה יותר מהכל!", אמר לבני ביתו, ואכן נרתמו כולם לקיום מצווה זו בהידור, בכוונה ומתוך סידור דווקא; וליתר חיזוק והתקשרות, החל האיש בלימוד סדיר בספר 'החינוך' כדי לקשר נפשו ונשמתו בנשמת רבינו בעל 'החינוך'. והישועה לא איחרה לבוא...

היה לו לאיש מלפני שנים רבות שטח גדול באחד מפרבריה הענקיים הריקים והשוממים שמחוץ לעיר 'דנור' בירתה של מדינת קולורדו (אחת מהמדינות המרכיבות את ארצות הברית), מקום שומם בשולי העיר. השטח עמד כך בריקנותו שנים רבות, כשלא ניתן להניב ממנו שום פירות - לא בשכירות, לא במכירה, ואף לא בחקלאות. כך עמד לו הנכס בשוממותו, תקוע כאבן שאין לה הופכין, ולא ניתן היה לעשות בו כלום מלבד הוצאות דמי תחזוקה מעטים שהיה עליו לשלם על המקום מפעם לפעם...

מול אותו מגרש שומם עמד בנין גדול של תחנת המשטרה המקומית, שהתמקמה דווקא מחוץ לעיר, רחוק מן ההמולה והרחק ממקומות המגורים. באחד הימים התקבלה החלטה בצמרת המשטרה להקים בנין ענק שישימש כעין 'פנימייה' עבור השוטרים הרבים, אשר מתוקף תפקידם נצרכים לעתים לשרת ימים שלמים במשמרתם, והם נצרכו אפוא למבנה רחב ידיים שיהיו בו מלבד חדרי מנוחה והתרעננות גם אולם ענק לחדר אוכל ומטבח גדול לחלוקת ארוחות סדירות לשוטרים, וכן מרפסות נוף עם פינות עישון וכדומה. הם חיפשו אחר מקום יפה, צדדי ושקט, שיהיה בו מצד אחד רחוק משאונה של עיר ומצד שני גם קרוב למוקד המשטרה, מקום עבודתם ושירותם של השוטרים.

כשיצאו לחפש אחר מקום מתאים גילו את אותו שטח שבבעלות היהודי, הממוקם ממש מומול תחנת המשטרה. המקום נראה להם הולם במדויק את צרכיהם. לאחר בירור קצר בטאבו המקומי קיבלו את כתובתו של בעל הנכס, והוא קיבל מכתב רשמי לביתו ממשרדי המשטרה המקומית, המבקשת לרכוש ממנו את השטח תמורת סכום הגון ומפולפל! הוא, כמובן, שמח מאוד על ההצעה. ההצעה נחתמה והאיש שלשל לידי הון עתק, שבחלק קטן ביותר ממנו כיסה מידית את כל חוב המשכנתא שרביץ עליהם, וביתר התפרנס ברווח גדול שנים רבות וארוכות, בדיוק כהבטחת ספר 'החינוך': "מזונותיו מצויים לו כל ימיו בכבוד".

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

ויקרתי באחד האזורים היקרים שבמרכז העסקים הגדול במנהטן, שערכו היה כ־40 מיליון דולר! "אדרבה!", אמר האיש, "הבה נראה את מומחיותך על ידי שתמצא קונה טוב וישר בשביל עסקה נכבדה זו, ובוודאי תבוא על שכרך!".

בלית ברירה, לאחר שלא מצא שום עסקה אחרת פשוטה יותר הראויה לתיווכו, החליט לנסות את גורלו בעסקת ענק זו. הוא התחיל עם מודעה קטנה וצנועה באחד העיתונים המקומיים, שם פרסם מעט נתונים על המבנה המוצע, מיקומו ומחירו, ועל כניסה מיידית תיכף להעברת התשלום!

אחת האטרקציות האהובות על הסוחרים האמריקאים העשירים של מנהטן היא גלישה על הקרח - 'סקי' - באתר הסקי הגדול שבמנהטן. אחד הגולשים הקבועים במקום, גוי אמריקאי, התרווח לו על כיסא הנוח שבמקום לאחר סיום מסלול גלישה ארוך ומתיש. תוך כדי לגימת כוס משקה קר הוא שם לב לפיסת עיתון יומי שהתגוללה על הארץ, ומתוך סקרנות הרימה והחל לעלעל בה מתוך שעמום. והנה, צדה עינו מודעה קטנה צדדית על מבנה גדול ויקרתי המוצע למכירה. ההצעה קסמה בעיניו! זה היה נראה כעסק מכניס ורווחי ביותר, ועל אתר התקשר למספר הטלפון שבמודעה.

המתווך הטרי דגן נדהם מההיענות המהירה של המודעה הקטנה לאחר שהחליפו מספר פרטים נוספים, התברר שמדובר בקונה רציני המוכן להשליש את כל הסכום תיכף ומיד! לא חלפו כמה ימים והעסקה הגדולה יצאה לדרך. מיודענו הרוויח בבת אחת הון עתק! הוא קיבל מכל צד כדמי תיווך 'אחוז וחצי' מסך העסקה, שהגיעו ביחד לכדי מיליון ומאתיים אלף דולר! סכום נכבד זה היה רק 'אות הפתיחה' שלו בענף. מאז עלו קרנו ומזלו שבעתיים, וכיום הוא אחד המתווכים הגדולים והחזקים לעסקי ענק בנדל"ן שבניו יורק. בתוך תקופה קצרה ביותר הם התעשרו עושר רב כברכת ה' עליהם, ככתוב (תהילים פד, ו) "אשרי אדם עוז לו בך".

ועוד על עסקי נדל"ן שבאמריקה הגדולה: טיב מעשה נפלא נוסף שהתרחש לפני כמה שנים בארצות הברית מלמד אף הוא על עוצם כוחה וברכתה של מידת הביטחון השלם באלוקים, וגם על השפע הגדול שמשפיעה מצוות ברכת המזון במתניות ובכוונה!

מעשה זה קיבלתי מיהודי נאמן בעל משפחה גדולה באמריקה, שאף הם התקשו מאוד בעניין הפרנסה, ובנוסף היה ביתם ממושכן בבנק מקומי למשכנתאות.

לאחר שלא עמדו כמה פעמים בתשלומי המשכנתא הסדירים קיבלו איזמים מהבנק, שהוא מעביר את התיק לידי ה'הוצאה לפועל'. ואכן, לא עבר זמן רב והאיום הגרוע מכל הגיע לביתם בדואר רשום - הם קיבלו מכתב חתום הישר מבית המשפט הפדרלי, שמחייבם לפנות את הדירה תוך תשעים יום, או לחילופין לכסות את כל החוב הנזקף בחשבונם!

אני זוכר את בית הכנסת של חסידות סאטמאר בשנת תשי"ב, היו שם בסך הכל שלושים אנשים. אף לא לאחד מהם היה שטריימל, ובקושי היו כמה בעלי זקנים. ומהקומץ הזה הצליח הצדיק להחיות עם רב, וחסידות סאטמאר פרוחה ושגשגה, וכיום ישנם למעלה מ־50 אלף חסידים יראים ושלמים

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על יציאת צדיק עושה רושם

”וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה” (בראשית כ"ה, י')

”לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו? אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. שבזמן שהצדיק בעיר - הוא הודה, הוא זיווה, הוא הדרה; יצא משם - פנה הודה, פנה זיווה, פנה הדרה. וכן 'ותצא מן המקום' האמור בנעמי ורות” (רש"י). הצדיק מטביע רושם על סביבתו, עדידייך שאפילו הגויים רואים זאת ומוודים בכך.

כאשר הגיעו אלימלך ושריו ליצחק כדי להתפייס עמו, שאלם יצחק: ”מדוע באתם אלי, ואתם שנאתם אותי ותשלחוני מאתכם?”, והם ענו: ”ראו ראינו כי היה ה' עימך, ונאמר תהי נא אלה בינותינו... ונכרתה ברית עמך” (בראשית כו, כז-כח).

מה ראו אנשי פלישתים שהביא אותם למסקנה שהקב"ה נמצא עם יצחק?

בתרגום יונתן בן עוזיאל פירש: ”בזכותך הוות לן כל טבתא, וכדו נפקתא מן ארען יבישו בירן ואילנא לא עבדו פירין”. כלומר, הם ראו כי לאחר עזיבת יצחק התייבשו כל הבארות שבפלישתים וכל העצים יבשו ולא הוציאו פירות. ניתן ללמוד מכך בקל וחומר - אם כה רבה השפעת הצדיק על הדומם, קל וחומר על בני אדם!

תחיית העצמות היבשות

לאחר מלחמת העולם השנייה נשארו אודים מוצלים מאש, אחד מעיר ושניים ממשפחה, אשר איבדו את בני משפחותיהם, את בתיהם וגם את רצון החיים.

זכורני כיצד הגיע כ"ק האדמו"ר מבעלזא לארץ ישראל. בזמן המלחמה היה האדמו"ר מחופש לקצין גרמני. הוא הפליג באניה לחיפה, ללא זקן, עם שפם גדול. לאחר שבוע הגיע לבית שהכינו לו ברחוב 'אחד העם' בתל אביב, ואנשים רבים באו לקבל את פניו. באותה תקופה הייתי ילד בחיידר, נתנו לנו דגלים כמו בשמחת תורה ושרנו: ”אור זרוע לצדיק” (תהילים צז, יא). האדמו"ר דמה למלאך אלוקים, כביכול נשמה ללא גוף - היה שרוי תמיד בצומות, לא אכל ולא שתה, וסביבו התאסף קומץ יהודים שבורים, בבחינת עצמות יבשות.

קשה להבין ולקלוט את הנס הגדול שקרה. ”ותבוא בהם הרוח

(בעצמות היבשות) ויחיו, ויעמדו על רגליהם, חיל גדול מאד מאד (יחזקאל לו, י'). הרבי הצליח להקים מחדש את החסידות. בית המדרש בתל אביב היה צר מלהכיל את כל החסידים, קול תפילה וקול תורה הדהדו בין הכתלים 24 שעות ביממה!

זה כוחו העצום וזה הרושם הרב שהצדיק מטביע סביבותיו. נס זה התרחש בחסידויות נוספות, למשל - חסידות סאטמאר. אני זוכר את בית הכנסת שלהם בשנת תשי"ב, היו שם בסך הכל שלושים אנשים. אף לא לאחד מהם היה שטריימל, ובקושי היו כמה בעלי זקנים. הם היו אודים מוצלים מאש. חלשים מבחינה גשמית וגם מבחינה רוחנית. ומהקומץ הזה הצליח הצדיק בסייעתא דשמיא להחיות עם רב, וכעבור שנים לא רבות חסידות סאטמאר פרוחה ושגשגה, בעיקר בארצות הברית, סמוך לאדמו"ר, וכיום ישנם למעלה מ־50 אלף חסידים יראים ושלמים.

אפיזודה מעניינת הופיעה פעם בעיתון אמריקאי. נכתב שם מאמר אודות רכבת ה'מיוחסים', אותה רכבת שנועדה להוציא מגיא התופת אנשים מיוחסים, ולהעבירם לשווייץ שבה יינצלו. היו ברכבת אנשי רוח: אמנים, ציירים ומשוררים מפורסמים. לרכבת זו הצליחו 'להגניב' את האדמו"ר מסאטמאר. כשהגיעה הרכבת לשווייץ עצרה בתחנות שונות בערים, ובכל מקום הגיעו לתחנה יהודים רבים. כמעט בכל מקום הם שאלו בהתרגשות עצומה: ”האם האדמו"ר מסאטמאר נמצא פה? היכן הוא?”.

הם לא שאלו על כל המיוחסים והמפורסמים. הלב היהודי הרגיש מיהו המיוחס האמתי, והשתוקק לראות את הצדיק שהוא יסודו של עולם!

צדקתו עומדת לעד

יציאת צדיק מן המקום עושה רושם. פנה זיווה, פנה הודה, פנה הדרה.

אבל אם מתבוננים לעומק מגלים כי גם לאחר עזיבת הצדיק הרושם אינו פג לחלוטין, והודו וזיוו ממשכיכם להקרין ולהשפיע על הבריות. הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל התגורר בשווייץ, אבל הודו והדרו חפפו על כל יהודי אירופה. מכל עבר פנו אליו בשאלות. אחר פטירתו, כשנפגשתי עם רבה של שווייץ, הרב ברייש, שאלתי אותו: מה יהיה עכשיו? איך יתקיימו בלי רבי משה?

ענה לי הרב תשובה מעניינת מאוד: "בדיוק כמו שלייקווד מתקיימת בלי רבי אהרן קוטלר זצ"ל".

בנערותו למד רבי אהרן בישיבת סלבודקה. היה זה בתקופת ההשכלה. אחותו, שהכירה את גאונותו אל אחיה, כתבה לו מכתבים רבים בנוסח: "מה יצא ממך בישיבה?", "אדם עם מוח כמו שלך מסוגל להיות פרופסור בעל שם עולמי, מי ידע עליך אם תישאר בישיבה?".

הסבא מסלבודקה והמשגיח החליטו לא להעביר אליו את המכתבים. במשך שנתיים נמשך העניין ורבי אהרן לא ידע דבר מכל זה...

מה יצא בסופו של דבר מאותו נער? הוא נבחר להיות חתן לבתו של רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, והפך לגדול הדור. לשמע שמו רועד כל העולם היהודי.

כשהגיע רבי אהרן לאמריקה, המצב הרוחני שם היה בשפל. הייתה שם עבודה זרה ושמה: כסף. האידיאל המקודש היה ללמוד באוניברסיטה, בקולג', כדי להיות רופא, עורך דין, רואה חשבון וכדומה. כולם נהרו אחר ה'דיפלומה'.

הרב שלי אמר לי דבר מעניין אודות הרדיפה אחר דיפלומה [תואר]:

בבנק - אלו שיש להם את התואר הם נשארו הפקידים, ואילו אלו שאין להם שום תואר - דווקא הם העשירים המפקידים הרבה כסף... רבי אהרן ניהל מאבק קשה ועקבי כדי לשנות את הלך המחשבה המוטענה, וכדי להחדיר באנשים ערך לתורה ולמצוות. הוא אמר להם: "במקום שנכנס ירק לא נכנס בשר. תנצלו את כל המקום במוח לתורה הקדושה". וכששאלו "ממה נתפרנס", ענה: "חינוך! תהיו מורי הוראה, תהיו מחנכים!".

הוא פתח בית מדרש גבוה בלייקווד, שהיה כולו על טהרת הקודש, כמו הישיבות הקדושות באירופה. את לבו ונפשו מסר למען בית המדרש. במשך רוב ימות השבוע היה בברוקלין [אז מרחק שעתיים נסיעה מלייקווד]. במשך היום היה, כמובן, שקוע בלימוד, ובערבים היה יוצא באופן קבוע, מחזר על פתחי נדיבים כדי להשיג כספים להחזקת הישיבה, וביום חמישי היה מגיע לישיבה ונשאר למסירת השיעורים שנאמרו בימי חמישי, שישי, שבת, ראשון ושני בבוקר. ביום שני בצהריים היה שוב חוזר לברוקלין.

כאשר נפטר רבי אהרן היו בישיבה סך הכל כמאה בחורים בלבד, והישיבה הייתה שקועה בחובות עצומים. רבי שניאור, בנו של רבי אהרן, היה צריך לשמש כראש ישיבה במקום אביו הדגול, ורבים נטשו את הישיבה והתפזרו בכל אמריקה. בכל מקום שהגיעו הקימו ישיבות, וקול התורה המשיך להדהד בכל מקום נידח.

רבי שניאור, בעשרים וחמש שנות הנהגתו, שיקם את הישיבה, וממאה בחורים עם אברכים יחד - גדלה הישיבה ולמדו בישיבה ארבעת אלפים בחורים ושלושת אלפים אברכים, וכיום היא מקום התורה הגדול ביותר בארצות הברית.

סיים הרב ברייש, ואמר: "רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל לא עזב את אירופה, כשם שרבי אהרן קוטלר לא עזב את לייקווד". כל הנטיעות שנוטעים הצדיקים הולכות ומתרחבות ועושות פירות לנצח.

(מתוך הספר 'אריה שאג')

הצטרפו לעשרות אלפי הנבחנים החדשים שיבחנו במבחן הראשון על מסכת ברכות

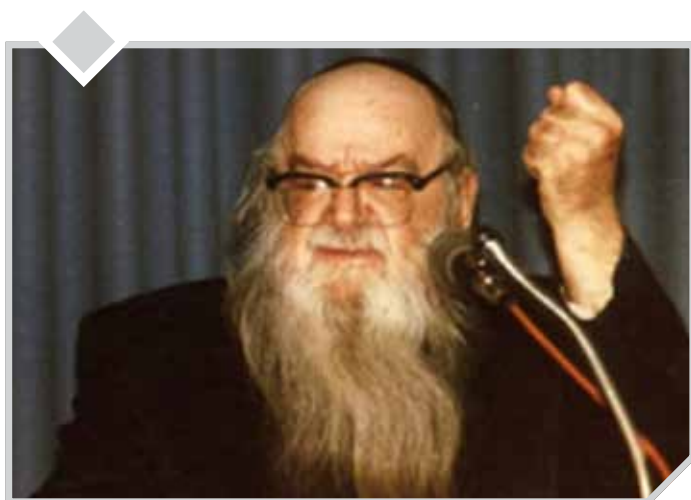
להרשמה ולהצטרפות חייגו:

02-560-9000

ליל שבת אחד ביקש האב מבנו: "אולי נלך יחד לשיעור ולדרשה של ר' שלום שבדרון". ענה לו הבן: "כבר אמרתי לאמא את הסיבה שאני לא רוצה ללכת לדרשות". תכננה האמא מראש את העניין, והיא אכן אמרה לבעלה: "אנחנו לא מבינים מדוע אתה מוכרח לפצח גרעינים ככה מול הפנים של ר' שלום... זה מבייש אותנו!"

על גרעינים שנהפכים ליהלומים בדרך החינוך

"הַבְּנוֹת בְּנֵי וְהַבְּנִים בְּנֵי" (בראשית ל"א, מ"ג)

חלק ראשון: תל אביב, שנת תש"ח.

חלק שני: ירושלים, תש"ל.

הלקח: דוגמה אישית היא החינוך הטוב ביותר.

הדרשות של רבי שלום מרדכי שבדרון זצ"ל ב'זכרון משה' היו בנויות משיעור ב'חיי אדם' בהלכות שבת הלכה למעשה, ואחר כך החלה הדרשה מפי המגיד הירושלמי זצ"ל.

יהודי שעבד לפרנסתו כאינסטלטור במשך ימות השבוע הגיע כמו רבים מתושבי השכונות לשמוע את הדרשה של ר' שלום מדי ליל שבת. הוא היה מת'ישב בקדמת בית המדרש, בספסל השלישי מעל הבימה מול פניו של ר' שלום, ומאזין לדרשה.

היהודי נהג להגיע בקביעות כשכיס מעילו מלא עד חציו בגרעיני חמוניות, ובעת השיעור פיצח גרעינים (הוא לא היה היחיד. רבים פיצחו). בדרך כלל היה מעיר ר' שלום לצעירים על פיצוח גרעינים באמצע הדרשה, בעיקר מחמת הלכלוך שהצטבר על רצפת בית הכנסת, דבר שפגם בכבוד בית הכנסת וגרם צער לגבאים שהיו נאלצים לטאטא את ההיכל אחרי הדרשה.

משום-מה לאותו יהודי שישב ממש מולו לא היה מעיר דבר, אולי כיון שכלל לא השליך את הקליפות על הארץ. כך או כך, היהודי היה מת'ישב, מקשיב ומפצח.

פעמים רבות הביא אתו בנו הילד והושיבו לידו. הילד שלא הבין כמעט את דברי הדרשה היה חומק החוצה בתחילת הדרשה, לפעמים חזר ולפעמים לא. חלפו השנים והילד כבר הבין את הדרשה אך מיאן לשבת ממש ליד אביו, כי הרגיש לא טוב עם כך שאבא לא מכבד את עצמו: יושב לו בקדמת בית המדרש ומפצח גרעינים כמו הנערים (הם הקשיבו לדרשה אבל בשובבות: פיצחו).

מפעם לפעם העיר הבן לאביו, כמובן ברמיזה בלבד ובעדינות. "כבר יש לך זקן לא שחור, ואנשים בגיל שלך לא מפצחים כאן גרעינים", העז פעם לומר לאבא וזה כבר היה על גבול החוצפה. אבל אביו לא שעה לרמזיו. ניסה הבן לדחוק בו שישב רחוק או בצדי בית הכנסת 'זכרון משה', אך ללא הועיל. אביו אמר לו: "אני רוצה לשמוע טוב

ולתרכז, ומרחוק אני לא שומע כל כך טוב".

ראה הבן שאין תועלת ברמזים והפסיק להעיר, אבל לא הגיע לשבת ליד אביו בשום אופן.

ליל שבת אחד ביקש האב מבנו פעמיים: "אולי נלך יחד לשיעור ולדרשה של ר' שלום". ענה לו הבן: "כבר אמרתי לאמא את הסיבה שאני לא רוצה ללכת לדרשות". תכננה האמא מראש את העניין, והיא אכן אמרה לבעלה ברורות: "אנחנו לא מבינים מדוע אתה מוכרח לפצח גרעינים ככה מול הפנים של ר' שלום... זה מבייש אותנו".

פתח האינסטלטור את פיו ואמר: "אני עובד קשה כל ימות השבוע 'בזיעת אפך תאכל לחם'. מגיע ליל שבת אחרי הסעודה, האישיונים שלי נעצמים, אני עייף עד מאוד. אבל אני לא רוצה, לא מוכן, לא יכול ולא מסוגל לוותר על הדרשה של ר' שלום; ואפילו אוותר על הדרשה, על השיעור ב'חיי אדם' שבתחילת הדרשה עליו לא אוותר ויהי מה. הוא החיים שלי - ההלכות הללו של ה'חיי אדם', בלי השיעור הזה אני כלום. לא אוותר! אבל אם לא אפצח גרעינים מייד עם תחילת השיעור אירדם. לכן אני מפצח גרעינים כדי לא להירדם. אם היה לידי משקה קר או חם אולי היה הדבר מועיל לי קצת, אבל גרעינים מועילים ביותר כי הפיצוח רצוף כאילו אוחז את עפעפי העיניים שלי, שלא י'רדמו.

באותו רגע קיבלו הגרעינים מימד חדש - של יהלומים.

שונים אחרו. חברי המשלחת הגיעו בשעה שתיים וחצי. כאשר הגיעה השעה שתיים ועדיין המשלחת לא הייתה במקום, התנצל ר' אברהם יצחק שאינו יכול להמתין יותר, עלה לחדרו והחל ללמוד. אנשי המשלחת נכנסו למשרד וסיכמו עם השותף השלישי את העניינים: כמות הסחורה, המחיר, זמן האספקה וכו', ועם חתימת העסקה הגדולה היה צורך לקבל את אישורו של ר' אברהם יצחק רוטשטיין.

עלה השותף לחדר כדי לבקש את חתימתו, אחרי עיון רופף של דקה או שתיים במסכמים. הוא דפק בדלת, אך אין קול ואין עונה. הוא קרא לו מעבר לדלת ואמר שהסוחרים אינם מתכוונים להמתין וההפסד יהיה גדול, אך הדלת לא נפתחה. ר' אברהם יצחק למד תורה.

השותף המשיך לדפוק ולדפוק, עד שהדפיקות הפכו כמעט למהלומות - ועדיין הדלת לא נפתחה.

בסופו של דבר החליט 'מנהל העבודה' להעלות את אחד הילדים הקטנים דרך החלון לתוך החדר, כדי שיאמר לאביו כי הוא מבקש שיפסיק לרגע ורק כדי לתת את אישורו הסופי. עלה הילד, טיפס דרך החלון ונכנס, אבל גם אז אבא לא הסכים לשמוע: "עד השעה שש אני לא נמצא כאן, כעת אני לומד גמרא ומשניות", אמר לילד. הסוחרים הערבים כעסו על שלא מסיימים את העסקה ועזבו את המפעל בזעם.

בשעה שש בערב יצא הרב רוטשטיין מחדרו. פנה אליו השותף בכאב על העסקה הגדולה שהפסידו. ענה לו רק אברהם יצחק: "אני מוכן לשלם מחלקי את כל מה שהפסדת ומהתורה לא אתבטל. בפסוק כתוב: 'כל חפצים לא ישוו בה', ואינני מעלה על דעתי לעזוב את התורה בשביל מסחר".

הכסף, המטבעות, הדינרים המצלצלים ממצרים היו בעיניו כגרעינים לפיצוח בלבד מול שעות לימוד התורה.

הילד שטיפס על החלון ראה ושמע את התגובה של אבא, והיה עד לחירופי הזעם של הסוחרים הישמעאלים. כל אלו היו הגרעינים הטובים ביותר שהצמיחו בלבו הערכה לתורה.

לימים הוציא הילד הזה לאור עולם את חמשת כרכי 'נחלת משה' הידועים ללומדי נשים נזיקין ועוד. וכידוע, בניו של רבי אברהם יצחק רוטשטיין ובנותיו צמחו לגדולים במסירות לתורה.

(מתוך הספר 'ללא שם' - תולדותיו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל)

הבן, אחד מגדולי תלמידי החכמים בירושלים, אמר לרבי מרדכי דרוק זצ"ל: "אם אני צמחתי תלמיד חכם, הרי הדבר קרה בשל אותו הרגע בליל שבת בו הבנתי כי אבא מוכן להתבזות כל כך בשביל שיעור ב'חיים אדם' ודרשה מר' שלום. בלי שיעור ב'חיי אדם' או ב'משנה ברורה' למה לו חיים. המושג הזה חדר בי עד עמקי העמקים".

ללמדנו, כי החינוך המועיל ביותר לא נקנה בתוכחות, לא בסיפורים או בדברי מוסר והדרכה, אלא בדוגמה האישית של האב והאם, שהם החינוך הטוב והמועיל. כל השאר הם טובים בבחינת 'ספיחי החינוך' בלבד.

וללמדנו עוד, כי ההתנהגות של מחנך או אב ואם היא הנאום ושיחת המוסר הטובה ביותר. המעשים והדוגמה האישית מובנים בכל שפה שתמצאו ובכל לשון. כל אחד מבין שפה זו, מנער ועד זקן, גוי ויהודי. זו השפה שאין מי שיכול להתווכח עליה.

רבי אברהם יצחק רוטשטיין זצ"ל, חותנו של רבי בן ציון פלדמן, היה דמות עילאית, איש אמונם של גדולי הדור. בחיי החזון איש' יצוק"ל לא עשה 'דבר וחצי דבר' בלא להתיעץ ולקבל את הסכמתו, והיה מהראשונים בירושלים שלא השתמש בחשמל ובמים המיוצרים על ידי חברת החשמל בשבת, כהוראתו של החזון איש'.

ר' אברהם יצחק רוטשטיין התפרנס ממלאכתו בניקיון כפיים כחד בדרא, בצוותא עם אחיו ר' ישראל סיני ז"ל. שנים רבות היה בבעלותם בית חרושת לטקסטיל בתל אביב.

שעות לימוד התורה שלו היו בקביעות ובפרישות גמורה, קודש קדשים. בזמנים שרבי אברהם יצחק קבע ללמוד לא הפסיק, ויהי מה, כאילו 'מת מן העולם'.

שעות הלימוד 'בפרישות' נקבעו לארבע שעות - מהשעה שתיים בצהרים עד שש בערב. בשעות הללו הסתגר בחדר מיוחד ברחוב כפר גלעדי בתל אביב, ולא היה מי שיכול היה להיכנס אליו.

ויהי היום התקבלה בשעות הבוקר המוקדמות הודעה על פגישה מסחרית עם חברי משלחת מלכותית ממצרים בעלי עסקים לטקסטיל, שעתידים לבוא למשרד בשעה 12 בצהרים.

אחיו ר' ישראל סיני לא היה באותם ימים בתל אביב, אלא רק שותפם השלישי הזמני.

הרב רוטשטיין והשותף השלישי המתווכח להם, אבל מחמת עיכובים

אולי הסיפור שלך?
יגרום ליהודי להתחיל דף היומי!
שלח את סיפורך ל- Info@dirshu.co.il ותזכה שבזכותך עוד יהודים יתחילו ללמוד דף היומי

התפלא היהודי: "מדוע הוא ברח לי", ואז גילה לתדהמתו שמזוודותיו נעלמו. הוא היה המום. מה יעשה כעת? למקום נקלע יהודי בשם הרב נייהוז זצ"ל, הוא ראה יהודי מבוהל וחסר אונים, ניגש אליו ואז הוא סיפר לרב נייהוז שעצר מונית ולאחר שסיכם עם הנהג על המחיר הסתלק הנהג ונעלמו לו המזוודות

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על איך להיות עבד ה'

"וְהָיָה סֶלֶם מִצֵּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה" (בראשית כ"ה, י"ב)

עבד ה' פירושו לקיים את המצוות בצורה שהקב"ה הורה לקיימן. להקפיד על דקדוק ההלכה. עשיר אחד החליט לבנות לעצמו וילה. הוא פנה לקבלן וסיכם אתו במדויק את כל הפרטים, מהמסד ועד הטפחות: שטח, גובה, מספר קומות, מספר חדרים בכל קומה, גודלם וצורתם. לאחר הסיכומים אודות השלד עברו לסיכומים אודות המפרט הטכני של הדירה: צינורות אינסטלציה, נקודות חשמל, שיש ואלומיניום, ריצוף וקרמיקה וכו'. הכל בכל מכל כל סוכם בחוזה מסודר. העשיר נתן דמי קדימה, והקבלן התחייב לסיים את המלאכה עד תאריך מסוים בעוד כמה חודשים. עם סיום העבודה התחייב העשיר לשלם את יתרת הסכום שקבעו.

כעבור שבועיים מגיע הקבלן לבעל הבית בשמחה: "ותכל כל העבודה". "מה ותכל?" התפלא העשיר, "באת לעשות ממני צחוק?". "אדרבה! אתה מוזמן לראות". "לא אכלה את זמני לריק", השיב העשיר. "רק אליהו הנביא יכול לבנות במהירות שכזו כפי שבנה ל'איש חסיד היה'..."

"מדוע להכביר במילים? בוא ותראה! עליך לשלם לי את יתרת התשלום..."

בלית ברירה הצטרף העשיר לקבלן והם יצאו לשטח. על הקרקע היו מונחות, בערימות מסודרות, ערימות של בלוקים, ערימות של ריצוף וקרמיקה, דלתות, חלונות... הקבלן הוציא מכיסו את המפרט הטכני, ואמר לעשיר: "הבה נעבור על המפרט אחד לאחד ונראה שלא חסר דבר..."

"אדוני הקבלן!" זעק העשיר, "כלום יצאת מדעתך? מה אעשה עם ערימות של בלוקים וצינורות? אני זקוק לבית לגור בו, ואותו לא התחלת לבנות..."

הקב"ה בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. בתורה כתוב (ויקרא כו, יב): "והייתי לכם לאלוקים ואתם תהיו לי לעם". עלינו להיות עם ה', עבדי ה'. זוהי תכליתו של כל יהודי: להיות עבד ה'! "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כה, נה).

יש 'מפרט טכני' כיצד הופכים להיות עבד ה'. המפרט הוא: קיום תרי"ג המצוות בדקדוק! אך הקב"ה אינו זקוק לכך שיהודי יקיים מצוות בתור תכלית בפני עצמה, כשם שהעשיר שבמשל לא היה צריך את הצינורות והמרצפות כתכלית בפני עצמה. כשם שהתכלית האמתית של העשיר הייתה לבנות בית, כמו כן תכליתן העיקרית של המצוות היא לבנות דמות של עבד ה'! בלי הנקודה הזאת - להפוך להיות עבד ה' - העיקר חסר מן הספר! מורעדיג! אם אדם קורא קריאת שמע בלי לחשוב מה אני עושה עכשיו? האם אני קורא קריאת שמע ומכוון להיות עבד ה'? האם אני מתכוון לעשות את רצונו באהבה, בשמחה וביראה? - חסרה הנקודה העיקרית בקיום המצוה.

ברכה היא דיבור וקשר עם בורא עולם. הבעיה היא, שרק לעתים רחוקות זוכים אנו לחוש בכך. בערב פסח תשס"ט התקיים גם כאן בעיר מעמד אמירת ברכת החמה ברוב עם.

סיפר לי יהודי, שבדרך כלל הוא ממשכימי קום. בשלוש לפנות בוקר הוא ער ובארבע יוצא הוא לטבול במקווה. כך מדי יום ביומו. בדרך כלל, כאשר הוא מגיע למקווה בשעה ארבע אין שם אדם. יש לו את המפתח של המקווה והוא פותחו. והנה, בערב פסח בשנה שהייתה

בה ברכת החמה - הגיע ברבע לארבע בבוקר למקווה, לא היה שייך להיכנס, היה תור של אנשים כמעט עד הרחוב. מה קרה? ברכת החמה! הולכים להתפלל ואחרי כן מברכים ברכת החמה כולם ביחד.

אני יכול גם להבטיח לכם, שאין אחד משומרי התורה שנשאר במיטה. אה, איזה כבוד שמים כשהגיע הזמן של ברכת החמה, ברוך ה'. עתה נתבונן, נצייר לעצמנו יהודי אחד שרצה לומר ברכת החמה דווקא בכותל המערבי, כי תמיד יש עניין מיוחד להתפלל ליד שריד בית מקדשינו. מלבד זאת, הוא ידע כי ברחבת הכותל יתקיים מעמד ברכת החמה ברוב עם ובמעמד מיוחד במינו.

היהודי מתגורר בבני ברק. הוא קם ממיטתו בבוקר השכם, הלך למקווה, ואחר כך יצא לדרכו לנסוע לירושלים. הגיע לירושלים ומחמת רבבות המתאספים נעצר האוטובוס במרחק רב מהכותל. העולים לירושלים נאלצו ללכת רגלי מרחק רב עד שהגיעו לרחבת הכותל. הוא הגיע ב"ה, נדחק בין הבאים ותפילת נץ החמה התחילה. געוואלדיג.

לאחר התפילה החל מעמד ברכת החמה. רואים את השמש מפציעה. פצחו: "הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים, הללוהו שמש וירח" - יחד כולם רבבות אלפי ישראל. לפתע נשמע קול רעש אדיר ונורא, בוקע רקיעים, כאשר הכל אמרו יחד: "ברוך אתה ה'". מרוב התרגשות ודבקות הוא הקשיב והסתכל אך לא אמר את הברכה.

אחרי הברכה פצחו כולם בשירה אדירה "אֵל אֲדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים", והוא נסחף אחריהם לשיר "אֵל אֲדוֹן". בסיומה שב הביתה בשמחה וששון ואת ברכת החמה לא אמר.

הוא שב לבני ברק והתחיל לתאר לעצמו את כל מה שעבר עליו, חישב את צעדיו ועמד על כך שאת הברכה עצמה לא אמר. נבהל. מה השעה כעת, כבר חצות? לא אמרתי ברכת החמה! הייתי בשמים, במרומים - "הללוהו במרומים", ומרוב דבקות לא אמרתי את ברכת החמה...

אני שואל אתכם, רבותי, יש לו ברכת החמה לאותו יהודי? ודאי לא. יש לו דבקות בה', גם התרוממות, אבל ברכת החמה אין לו. כי הוא לא אמר: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם עושה מעשה בראשית". אם לא אמר, אין לו.

אם כן, הבה נשאל את עצמנו: כאשר מברכים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להניח תפילין" - זו ברכה פחות חשובה מברכת החמה?! כאשר מברכים "המוציא לחם מן הארץ" - וכי "ה' אלוקינו" שבברכה זו פחות מברכת החמה?!

אלא מה, ברכת החמה נאמרת פעם בעשרים ושמונה שנים, וברכה זו נאמרת שלוש פעמים ביום.

נו, ומה בכך? אדרבה, בהלכה יודעים אנו ש"תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם". ככל שהברכה תדירה יש לה מעלה על הברכה שאינה תדירה לגבי דין קדימה.

מה נאמר ומה נדבר לגבי "הזן את העולם כולו בטובו" - כאן כבר עוסקים בברכות מדאורייתא! ברכת החמה אינה מדאורייתא. כיצד אנו צריכים לומר ברכת המזון?

כוונתי רק לומר, שמ'ברכת החמה' שזכינו לאומרה, עלינו ליטול התעוררות ומוסר כיצד יש לברך ברכה. לרכוש את השמחה על שזוכים לברך ולדבר עם בורא העולם.

ברכת המזון היא מצוות עשה דאורייתא. ה'משנה ברורה' (סימן קפה סק"א) מביא מספר 'החינוך' שכתב: "כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויים לו כל ימיו בכבוד".

לא שצריך לברך ברכת המזון בכוונה לשם כך, כי הרי זו מצוות עשה דאורייתא, אבל ראוי לדעת מה נאמר על מי שמכוון בברכת המזון כראוי.

הגמרא (ברכות מט.) אומרת: "כל מי שלא אמר ברית ותורה בברכת הארץ לא יצא ידי חובתו". היינו, מי שלא אמר "על ברייתך... ועל תורתך" לא קיים מצוות עשה של ברכת המזון. ואומר ה'משנה ברורה' שהוא הדין מי שלא אמר "על ארץ חמדה טובה ורחבה" לא יצא ידי חובתו, כי הרי לא אמר ברכת הארץ.

וראיתי בספר הקדוש 'יסוד ושורש העבודה' שכתב, כי ברור הדבר שאם אמר "על ברייתך... ועל תורתך" אבל לא כיוון ולא חשב על הדברים שאמר, הרי זו אינה הודיה. הוא 'אמר' אבל לא 'הודה'. תשאלו אותו אחרי ברכת המזון: "ענק'ל, הודית לקב"ה שלימד אותנו תורה?", והוא ישיב: "רגע, רגע, תן להיזכר. בוודאי הרי אמרתי בבוקר: 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו'". "ובברכת המזון הודית?", הוא יחשוב ויאמר: "אני לא זוכר". והרי הרגע הוא אמר "על תורתך שלימדנו" - אמר ואינו יודע מה אמר! וכי זו הודיה?

צריך לדעת את היסוד הזה. תפילה וברכה אינן אמירות בעלמא, מדברים אל בורא עולם.

שמעתי בשם הצדיק רבי דן סגל שליט"א, שאמר (ושמעתי שאדמו"ר מקוצק ז"ע כבר אמר זאת): "דוד המלך אמר בתהילים (עג, כח): 'ואני קרבת אלוקים לי טוב' - צריכים להתקרב אל הקב"ה, לדבר אליו. נשאל משהו: האם אתה מדבר עם הקב"ה? והוא ישיב: 'הלוא אין לי זמן, צריך להתפלל שלוש פעמים ביום, צריך ללמוד, וכי מתי אתה רוצה שאני אדבר עם בורא עולם?...'. הוא כלל אינו מרגיש כי כאשר הוא מתפלל הוא מדבר עם בורא עולם...

"לפני שנים פגשתי יהודי שפנה אלי ואמר לי: 'אני חייב לכם הרבה הכרת הטוב'. והוא החל לספר: 'היה לי בן שלמד בישיבה קטנה בבני ברק. יום אחד הגעתי לבקר אותו, היה זה בדיוק בזמן שאמרתם שיחה לבחורים. אמרתם שם בשיחה כי אכן קשה מאוד לכוון בכל תפילת שמונה עשרה. לא בכדי נקראת התפילה 'עבודה'.

"גם לכוון ב'אבות' - לצערנו הרב, קשה. והרי להלכה נפסק שמי שלא כיוון את פירוש המילים ב'אבות' לא יצא ידי חובתו! אחרי מאה ועשרים הוא יגיע למעלה ויגידו לו: 'ר' איד! לא התפללת בחיים שלך!'. הוא יזדעק: 'הרי לא הייתה פעם אחת שלא התפללתי'. ואז יגידו לו את האמת בפנים: 'התפללת - אך לא התפללת! לא כיוונת ב'אבות!'. לא יצאת ידי חובת תפילה מימך!'.
"שאלתם את הבחורים בשיחה, כך הוא מספר לי, 'מה עושים?'

הגאון רבי אברהם יצחק ברזל שליט"א, מראשי ישיבת מיר ברכפלד סיפר, כי פעם התבטא הרב מפוניבו' בפני התלמידים: "פעם הייתי אדם פיקח!..." התפלאו התלמידים, מה הפשט 'פעם' הייתי אדם פיקח, וכי היום הוא איננו פיקח? הרב, שהבחין בתמיהתם, הסביר את כוונתו...

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויצא יעקב" (בראשית כ"ה, י')

"שבזמן שהצדיק בעיר הוא זיווה הוא הדרה" (רש"י)

במודיעין עילית, פיארה בנוכחותה דמותו ההדורה והאצילית של ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, מדי יום ביומו בעשור האחרון לחייו. תמיד חשתי שעצם ההימצאות בסמיכות אל איש רם מעלה כמותו היא הזדמנות שלא תסולא בפז, והשתדלתי לבוא רבות להתפלל עמו במחיצתו.

כמדומני שצורת תפילתו הזכה היוותה דוגמה חיה כיצד הקדוש ברוך הוא חפץ ומצפה מיהודי שיתפלל לפניו. אמירת ה'פסוקי דזמרא' נאמרו מפיו בניגון נעים במיוחד, בהשתפכות הנפש ובהתרגשות מיוחדת. בעת שקיבל על עצמו עול מלכות שמים ברטט ובזיע, יכלו הסובבים לחוש את אהבת ה' הגואה בקרבו וממלאה את חללי הלב. בכלל, קשה היה להישאר אדיש לשמע קולו הערב והנשנק בבכי כשהתחנן על הגאולה השלמה, על התגלות השכינה ועל צרתם של ישראל.

גם לאחר התפילה היה זה לימוד מאלף בפני עצמו, להיווכח בפני המפיקות קרני אור מיוחדות במינן. חיוכו הנצחי המלבב, נועמו ויחסו האישי אל כל יחיד ויחיד ללא שום הבדלי גיל ומעמד, בהתעניינות כנה ואמתית, לימדה מושגים ב'בין אדם לחבירו' ו'בסבר פנים יפות'. מדי פעם ניסיתי להסב את תשומת לבם של הצעירים שהתהלכו בינותיו ולא ייחסו חשיבות לזכות הזאת שנפלה בחלקם, ושיתפתי אותם מהרהורי לבי אודות החובה המתבקשת מאתנו לפקוח את העיניים להתבונן בדמות העילאית הזאת המקדשת שם שמים בכל הליכותיה.

בהזדמנות מסוימת אמרתי לאחדים מהם: תמיד הינכם שומעים על

אחד מגדולי גאוני התורה המובהקים שהתברך בהם דורנו, היה הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' ריימלעס. היתה לי זכות לשמוע מדי שבוע את שיעוריו במשך כמה שנים.

מלבד גדלותו הנודעת בכל חלקי התורה בעיון עמוק, ומלבד שקידתו העצומה לילות כימים, זכה לרכוש את קנין 'שימוש חכמים' בצורה מהודרת, דבק בחכמי הדור, ויצק ממי הדעת על ידם. עוד משחר נעוריו זכה לקרבה עזה מגאון הדור רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, שהאציל עליו רבות מהודו ומחכמתו. כמו כן זכה לקבל רבות משאר גאוני ליטא: רבי שמעון שקאפ, בעל ה'מרחשת', רבי ברוך בער ליבוביץ, ה'חזון איש', רבי אהרן קוטלר ועוד רבים.

בכל פעם שזכיתי להימצא במחיצתו השתדלתי לדלות ממנו עובדות והנהגות, אמרות ופנינים מגדולי עולם. אלו קלחו מפיו במתיקות מיוחדת ללא הרף בזו אחר זו. על פי רוב היו הן עדויות שנוכח בהן באופן אישי, או ששמע מכלי ראשון מפי גדולי הדור באוזניו. מהן הפיק לעצמו לקחי מוסר, ולימד לאורן מהי שקידת התורה, ידיעתה ואהבתה, יראת שמים ודקדוקי מצוות.

ברגע של גילוי לב חשף פעם הרב גוסטמאן באוזני התלמידים את הנהגתו בשנות עלומיו: "בודאי הינכם מתפלאים מניין לי כל המעשיות הללו שאני מרבה לספר על גדולי הדור הקודם? אולם אגלה לכם את האמת - הן אמת שתמיד אהבתי ללמוד, אך לא פחות מכך אהבתי תלמידי חכמים! חיפשתי בכל עת מצוא אפשרות לשהות במחיצתם.

"כשפגשתי תלמיד חכם הייתי עוקב אחריו בשבע עיניים, מבלי לשים לב לאיזה חוג או לאיזו עדה הוא משתייך, אלא פשוט ישבתי מאחוריו ביראת הכבוד ובדקתיו מכף רגל ועד ראש. הבטתי בהשתאות אחר כל הנהגה שלו, כל פעולה וכל דיבור... מכך שאבתי את כל הידיעות הללו..."

את תפילת השחרית השגרתית בהיכלה של ישיבת מיר ברכפלד

אנשים מבוגרים שבינינו, זקני הדור, שזכו עוד לחזות בדמותו של ה'חפץ חיים', לשהות במחיצתו של ה'חזון איש', ללמוד אצל רבי ברוך בער ליבוביץ. מן הסתם מתעוררת גם בכם מדי פעם התחושה: 'הלוואי ואף אני הייתי זוכה לזכיה עצומה זו...'. אולם כשאני רואה את רבי אריה יורד לאחר התפילה ממקומו בהיכל הישיבה ופניו קורנות אושר עילאי, נזכר אני בדמותם של צדיקי הדור הקודמים הגאון הרב מפוניבז', רבי יחזקאל לוינשטיין, הרב שך, רבי דוד פוברסקי ועוד. כך בדיוק הייתה נראית דמותם האצילית והקדושה כשירדו מהמזרח לאחר התפילה, ועינינו לא זזה עד יציאתם מבית המדרש.

אדרבה, במקום להתרפק לאחר מעשה על עובדות והנהגות מהעבר, על הגדולים שהיו ואינם, הרי ישנה אפשרות לכל אחד מאתנו להידבק בו בנקל, ללמוד ממנו אורחות חיים ולהתחקות אחר הליכותיו. אך כשהאדם הגדול עדיין בחיים ישנה נטייה לרבים להתנזר מקרבתו, שמא מפחד שמא מסכלות, אך לאחר מות קדושים לפתע רגשות החרטה גואים ומבעבעים בתוכם: "אילו ידענו עד כמה הוא גדול...", "מדוע לא ניצלנו אותו כראוי", וכדומה. כל אדם כשיתבונן סביבו ודאי יוכל להצביע על תלמיד-יחכם בעל שיעור קומה או דמות חשובה שכל מעיינותיה היא תורה ועבודת ה', ובקצת נכונות ורצון להיות 'מקבלים', נהיה מסוגלים לספוג ממנו רבות, רק צריך להשכיל ולנצל זאת במועדו.

ההוראות וההנהגות הללו מסוגלות לשמש את האדם בכל ימי חייו, בבחינת "זוהי ראה וקדש", והרווח העצום הן הרוחני והן הגשמי הוא רב לאין ערוך.

מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, זכה ללמוד בישיבתו של מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל בראדין פחות משלוש שנים, החל מאייר תרס"ח ועד למועד נישואיו בראש חודש כסלו תרע"א. לדידו, אותה תקופה הייתה המוצלחת ביותר בחייו מבחינה רוחנית, שכן באותה תקופה זכה לסיים את כל הש"ס בחברותא עם מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בכולל 'קדשים' שעל יד הישיבה. אך בעיקר הזכיר בערגה את העובדה שזכה אז לינוק ממקור טהור מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל, להתבשם מתורתו, חכמתו ואורחותיו הנאצלים.

למרות השהות הדי קצרה שלו במחיצת ה'חפץ חיים' חש עצמו כל ימיו כתלמידו המובהק, ודיבר בכיסופין על דמותו הגדולה, שעמדה לנגד עיניו תמיד. מהזכרונות והחוויית השמורות איתו מהליכותיו של ה'חפץ חיים' הסיק כיצד לנהוג הלכה למעשה בכל צעד ושעל ובהרבה דיונים שהתעוררו אצלו עשרות שנים מאוחר יותר.

שמעתי מיהודי תלמיד-יחכם שהיה נוכח פעם בעת שהזכיר הרב מפוניבז' זצוק"ל אמרה כל שהיא בשם ה'חפץ חיים'. העיר לו אחד השומעים שאמרה זו כבר הקדים מאן דהוא לכותבה הרבה לפני ה'חפץ חיים', והיא נדפסה בספר פלוני בשם אומרה. השיב לו הרב מפוניבז' כמצטדק: "יתכן והצדק עמך, אך מה אעשה שקיימת בי

תאוה מיוחדת להזכיר את שמו של ה'חפץ חיים'!..."

מהיכן שאב הרב דבקות עצומה כזו בדמותו של ה'חפץ חיים', נוכל להבין מתוך דברים שהשמיע הרב מפוניבז' עצמו בהזדמנות אחרת באוזני כמה תלמידים. שמעתי זאת מתלמידו הגאון רבי אברהם יצחק ברזל שליט"א, מראשי ישיבת מיר-ברכפלד.

הוא סיפר, כי פעם התבטא הרב מפוניבז' בפני התלמידים בלשון זו: "פעם הייתי אדם פיקח!..."

התפלאו התלמידים לפשר כוונתו, מה הפשט 'פעם' הייתי אדם פיקח, וכי היום הוא איננו פיקח? הרב, שהבחין בתמיהתם, הסביר את כוונתו: "בצעירותי כשהייתי בראדין בצלו של ה'חפץ חיים' היה לי שכל לשתוק! במחיצתו לא דיברתי מאומה! למרות שמתבעי הנני דבר... זאת מהטעם הפשוט, שהרי כל משפט שהייתי אני מדבר היה נאלץ ה'חפץ חיים' לשתוק כנגדי, שכן חכם אינו נכנס לתוך דברי חברו, והבנתי אז שכל רגע שה'חפץ חיים' מדבר זה נכס עבורי לכל ימי חיי, ואילו בכל רגע שהוא שותק זה הפסד עצום!... לכן פשוט העדפתי לשתוק, כדי לזכות לשמוע ולקבל ממנו כמה שיותר!..."

ואכן, הרב מפוניבז' השכיל לדעת כמה ערך וחשיבות יש לכל רגע של הימצאות במחיצתו של צדיק. כמה חכמה ותבונה על תכלית החיים ניתן להחכים ולהבין מכל הגה ומכל דיבור שלו, והיה ירא וחרד מלאבדם ולהפסידם, לכן גזר על עצמו שתקח.

הוא הפך את עצמו למהות של 'מקבל'. הכין עצמו לספוג ולקלוט כמה שיותר בכל רגע נתון. ואכן זכה בעקבות כך כל ימיו לחיות לאורם של אותם רגעים נפלאים במחיצת ה'חפץ חיים', ולעצב את השקפת עולמו כפי שניק בבית מדרשו, ובבחינת "טופח על מנת להטפח" זכו תלמידיו במשך עשרות שנים אף הם לנשום מאותו רוח טהרה שנשבה בראדין.

מאידיך גיסא, הבה נראה מה בין 'כלי הקיבול' העצמי שהכין הרב מפוניבז', והמשימה שהעמיד לעצמו לחרוט בציפורן שמיר בזכרונו כל תנועה, כל רושם וכל הגה מה'חפץ חיים', לבין ראייה פשוטה ושטחית של 'עם הארץ', שאמנם זכה אף הוא להיות סמוך ל'חפץ חיים' אך לא לקח לעצמו מאומה. ראה ואינו יודע מה ראה:

שמעתי מהגאון רבי יוסף צבי שטייגל שליט"א, שנפגש פעם עם יהודי זקן שהיה מתפלל מדי בוקר במניינו של מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל בראדין, וביקש ממנו שיספר לו מעט זכרונות ועובדות מחייו ופועלו שראה בעיניו במחיצת ה'חפץ חיים'. התפלא הזקן למשמע השאלה: "מה כבר יכולתי לראות? ראיתי יהודי זקן כמו כל הזקנים... יותר מכך אין לי מה להוסיף".

כך גם ידוע, שכאשר הגיע אחד מראשי הממשלה כאן בארץ הקודש למעונו של מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצוק"ל, והתרברב בפני הרב שך על שזכה לראות את זיו פני ה'חפץ חיים' ואף לקבל את ברכתו, הגיב הרב שך למקורביו לאחר שעזב הלה את הבית: "הוא לא ראה מעולם את ה'חפץ חיים', הוא ראה יהודי זקן ותו לא!..."

כמדומני, שמרן הרב שך לא התכוון לסתור את דבריו של אותו עם הארץ. רק כוונתו היתה לומר שגם אם כנים דבריו שאכן ראה בעיניו הבשריות אדם בשם ה'חפץ חיים', אבל את ה'חפץ חיים' בגדלותו

הנה ימי
ומלאה הארץ

דרשו
הסיום הע

לא רק מ

בעיניקרה, כ

התכניות החדשות של 'דרשו' למח

תכנית

'דף הכוכב'

התכנית החדשה: לקנות קנין ידיעה והבנה בהספק של דף גמרא בכל יום.

התכנית החדשה אשר נוסדה על ידי מר וזכתה לברכתם של מרנן ורבנן חברי נשיא של דף ליום, בימים בהם מתקיימות מסגרות שישי שבת ומועדים, ובין הזמנים]. בתכנית יתקיימו מבחני 'דרשו', לכ-22 דף לחודש.

המטרה: עפ"י תכנית זו יוכלו אברכי כולל הלך אחר דף במשך ימי השבוע, בלא להפסיק בתכנית זו מחזור המבחנים של 'דף הכול המסכתות המפורטות בתכנית הרחבה שתשלח **המלגות:** בתכנית זו המלגות יהיו עד 200 ₪ בהנבחרים הזכאים למילגה.

* אין אפשרות להיבחן גם בתכנית קנין תורה וגם פרטים ולהירשם, הרב אהרן אתרוג: 053-3131919 * לייעוץ וקבלת פרטים לראשי כוללים לפנות לרב

המחזור החדש

קנין תורה

הנהלת 'דרשו' העולמית הודיעה על הוספת אלפי מלגות לנבחנים בתכנית 'קנין תורה' הכוללת מבחנים חודשיים על 30 דפי הדף היומי.

הזכאות למלגה תקבע ע"פ תוצאות המבחן הראשון.

המלגות: סך המלגה המלאה בתוכנית זו 330 ₪ (לנבחני מסלול א' גמ' ורש"י ללומדים בין הסדרים, ומסלול ב' - כולל לימוד תוס' ללומדי הדף בסדרי הכולל) במסגרת 'קנין תורה' אפשר גם להוסיף ולהבחן בתכנית 'קנין משניות', הכוללת - על פי הוראת מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א - את המשניות שאין עליהם ש"ס בבלי - ולקבל מלגה נוספת. ניתן להבחן מדי 4 חודשים במבחן המסכם על 120 דפי גמרא, ע"מ לחזור ולשנן את החומר הנלמד ולזכות במלגה בהגרלה.

מוקד 'דרשו':

יום באים...
דעה את השם

ה' ועוזו
נולמי תש"פ

מסויימים

זאת חילויים!

מחזור הארבעה עשר של 'הדף היומי'

החדשה

לדרשו'

בכל הש"ס לאברכי כולל הלומדים בחבורה

מן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א
אות 'דרשו', עיקרה לימוד הש"ס בהספק
ת הכוללים, [בחמשת ימי השבוע לא כולל
ת זו יחולקו 'דפי' מסכתות הש"ס עליהם

מדים דף ליום בחבורה ובחברותא, ללמוד דף
רצף המסכת, בימי שישי שבת ובין הזמנים.
ל דרשו' יהיה כ 14 שנות לימוד, לפי סדר
ל נרשמים.

הדרגה לפי ציונים, ולה יהיו זכאים 50% מכלל

בתכנית זו. * כוללים וקבוצות המעוניינים לקבל

חיים קריזר: 052-7179048 (באין מענה נא להשאיר הודעה)

המחזור החדש

קנין חכמה

במקביל לתחילת המחזור החדש בלימוד 'הדף היומי',
נפתח מחזור חדש בלימוד התכנית 'קנין חכמה' ללימוד
ושינון ספרי מוסר, כאשר בתחילת המחזור החדש ילמדו
'פרקי אבות'.

ספר פרקי אבות החדש של 'דרשו' יחולק חינם למשתתפי
מעמדי הסיום של 'דרשו' בכל רחבי העולם.

המלגות: בתכנית זו זכאים במילגות מי שנבחן במשך
השנה האחרונה שני מבחנים חודשיים ב'דף היומי בבלי' או
ב'דף היומי בהלכה', או חבר 'קנין הלכה'.

המילגה תדורג לפי גובה הציון, כאשר המילגה הגבוהה היא
50 ש"ח זכאות למלגה החל מציון 80%.

02-5609000

רגע לפני הדיון הבחנתי בקריצת עין בין העורך דין לשותף שלי. כשעורך הדין הציג את הצוואה בפני השופט הדם שלי קפא בעורקים והפה התייבש באחת, הצוואה שהוגשה הייתה אותה צוואה ישנה שמזכה אותי במאה דולר ואת שותפי ביותר משישה מיליון דולר

כשמרן בעל ה'שבט הלוי' אמר: "על וויתור הקב"ה משלם גם בעוה"ז"

הרב אברהם פוקס

"וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים אֶת רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהֶיהָ" (בראשית ל', כ"ב)

ומפרש רש"י: זכר לה שמסרה סימניה לאחותה. ומוסיף המהר"ל שזו מידה כנגד מדה, היא עשתה שלא תצא אחותה בחרפה מבעלה, לכך אין ראוייה שלא תלד ותצא בחרפה מבעלה.

מקשים העולם, לכאורה ייפלא, אם זו הסיבה היה עליה להיפקד זמן רב קודם לכן, שהרי את הסימנים כבר מסרה קודם נישואיה, אבל לא כך היה אלא נפקדה רק לאחר המעשה של הדודאים, ולמה המתין לה הקב"ה עד אז. ותירץ השפת אמת, כי כאן במעשה הדודאים נודע הדבר - לאה אומרת לרחל "המעט קחתך את אישי" ורחל שותקת ולא עונה כלום, ובשתיקה זו הגיעה רחל לקיום של הוויתור בפסגה העליונה ובשלמות, ודווקא ע"י קיום הוויתור בשלמות זכתה להיפקד בזרע של קיימא.

מרון הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל היה אומר שוב ושוב לכל הבא לשאול בעצתו: לוותר ולוותר ושירוויח מכך. כשנשאל ע"י אחד מתלמידיו מה ראש הישיבה הרוויח מכך שוויתר רבות בחייו, השיב שראה איך ה' שומר אותו בעניינים הנוגעים לציבור, ושאם חסרה לו ידיעה מזמן לו ה' את מה שהוא צריך לדעת; וזו מידה כנגד מידה, שהנוהג לפני משורת הדין נוהגים עמו כך.

ואהבת לרעך - מפרש זקני הרה"ג ר' ישעיה פוקס זצ"ל בספרו 'פתח תקוה', על דרך הדרוש, אם אתה נוהג עם רעך באהבה ואחוהה, כמוך אני ה', גם אני אנהג עמך כך. והוסיף הגראי"ל, הנה לדברי הגר"ח קנייבסקי שליט"א בן יחיד ובת לא יורשת, ואחרי פטירת אביו נתן את הכל לאחותו האלמנה, וכי הוא הפסיד, ה' שילם לו הכל! כששמע על כך הגר"ח אמר בענוותנותו: "אבא התגורר אצלה כל השנים, זה מגיע לה" (כל משאלותיך).

פעם נכנס אל הגראי"ל יהודי בר אוריין ותלמיד חכם שמירר בבכי על ביתו המלא בבנות מתבגרות והישועה רחוקה מלבוא. השיבו ראש הישיבה: "אינני נביא ולא בן נביא, אך אחת אדע מה שאמרו חז"ל, שהבטיח הקב"ה לרחל שיזכור לה את הוויתור הגדול שוויתרה לאחותה כאשר מסרה לה את הסימנים. הרי לנו מה כוחו הגדול של הוויתור... תתחנכו גם אתם במידת הוויתור והקב"ה יהיה בעזרכם". הלה החליט להתחיל ללמוד ספר מוסר מסוים העוסק בתחום, ואכן תוך זמן קצר ראו בעיניהם ישועה גדולה.

בספר 'ופריו מתוק' מובא סיפור מרגש מהסופר הנודע הרה"ח ר' חנוך ריגל הי"ו מה ששמע מבעל המעשה, יהודי מארה"ב בעל עושר אגדי, כיצד הגיע לכך: "לפני עשרות שנים פתחתי עסק עם ידיד קרוב, עסק קטן שאט"אט הלך והתרחב לעסק פעיל ומכניס שהצליח לפרנס את שתי המשפחות שלנו, אם כי לא בהרווחה מופלגת. לאחר כמה שנים הכרתי יהודי ניצול שואה גלמוד ועשיר שעסק ביבוא מוצרים שעסקנו בשיווק שלהם, התפתחו בינינו קשרי מסחר שאט"אט הפכו לקשרי ידידות, ולאחר שנתיים הוא כבר היה בן בית אצלנו - אצלי ואצל השותף השני, בשבתות ובמועדים ובסתם ימי חול. הוא הרגיש כל כך נוח עד שהחל לתת לנו עצות והוראות היכן למקם את הרהיטים ובאיזה צבע צריכים להיות הווילונות, וזה הלך ונהיה יותר קשה, עד שבאחד הימים שעוד גבול מני רבים נחצה אמרתי עד כאן! ניגשתי אליו ואמרתי לו בטון תקיף וברור: ידידי היקר! אתה יודע שאני ומשפחתי מכבדים ואוהבים אותך, אבל את ההתנהגות שלך ממש לא, וכשאתה אומר דעות ועצות למארחים שלך זה מאוד לא נעים. מהיום והלאה אל תתערב בניהול הבית.

"הוא היה המום מהשינוי הפתאומי והטיח בי: 'על דיבורים כאלה אין מחילה ואיני רוצה להכיר אותך יותר. אצל השותף שלך הרבה יותר נעים, מהיום והלאה אל תדרוך אצלי בעסק, הכל רק דרך השותף'. תקופה של כשנה חלפה, נקטתי כמה פעולות של פיוס בניסיון

להרגיע ולהסביר שלא רציתי לפגוע אלא רק להגן על השלווה שלי ומשפחתי, זה לקח זמן אבל בסוף הייתה שיחת פיוס ולחיצת יד איתנה, ולאחר כמה שעות הוא כבר התקשר לביתנו ואמר שברוך ה' השלמנו והוא מוכן לבוא ולהתארח לפי הכללים... הוא אכן בא ושמר על הכללים, אבל באוויר היה עדיין אי נעימות מהעניין ההוא. באחד הביקורים כשליווייתי אותו, לא התאפקתי ואמרתי לו שאני מרגיש צורך שוב לבקש סליחה, ואני גם רוצה, הוספת, להיות בטוח שהעניין מאחורינו. גם הוא לא התאפק, ואמר: 'מאחורינו? רק שתדע שבצוואה שלי כתבתי את כל הרכוש לשותף שלך, לא לעסק המשותף, אלא לשותף. ליתר דיוק, מאה דולר רשמתי על שמך'. צמרמורת אחזה בגופי וגלים של הלם רצו לי במוח זה אחר זה, לא חשבתי עליו מעולם במונחים של צוואה, לא העליתי בדעתי שליחסים שלנו יש תעריף של תשלום לאחר המוות, הרגשתי שאני עושה חסד של אמת עם יהודי גלמוד שכל משפחתו עלתה בעשן המשרפות, וללא ציפייה לגמול כל שהוא. אך ככל שחלפו הימים וההרתי בדבר הצלחתי לשכנע ולנחם את עצמי במעלת הכסף שמגיע ביושר ובעמל.

"לאחר כמה שנים נפרדתי מהעסק ופניתי לאפיק אחר, מכרתי את חלקי לשותף שכבר הספיק להיות מחותני וסבא משותף לכמה נכדים. את הקשר עם השותף הגלמוד שכבר הזקין שמרתי והמשכתי לכבד אותו. כשהזמן אלינו לשבת, כבר בצהרי יום חמישי היינו מקדימים להביא אותו. בשלב מאוחר יותר נחלשה בריאותו ולקחתי על עצמי את הטיפול בו שזה אומר התמסרות מתמדת, רופאים, מאמצים, כספים ועוד.

"יום אחד הוא קורא לי ואומר לי בדמעות: 'יקירי, אני כ"כ מצטער שגיליתי לך את הצוואה ההיא; תדע לך, שהיא שונתה זה מכבר והנה עותק מצולם'. הוא מגיש לי אותה בידיו תוך שהוא מפרט באוזני את תוכנה: 'כל נכסיי שווה בשווה לך ולשותפך'. כמובן שהודיתי לו ברגש, את אותו עותק הנחתי באחת המגירות בביתי. שבועיים לאחר מכן הוא הלך לעולמו. הלוויה מכובדת וכו'.

"שבועות נוספים חלפו ואני מקבל הזמנה לבית המשפט לשם מימוש הצוואה. הגעתי, רגע לפני הדיון הבחנתי בקריצת עין בין עורך הדין לשותף שלי, המחותן שלי, קריצה שהתבררה בדיעבד כרבת משמעות. כשעורך הדין הציג את הצוואה בפני השופט הדם שלי קפא בעורקים והפה התייבש באחת - הצוואה שהוגשה הייתה אותה צוואה ישנה שמזכה אותי במאה דולר ואת שותפי ביותר משישה מיליון דולר. בחישוב מהיר הבנתי שהמחותן היקר לא מעלה בקצה דעתו שידידנו הקשיש סיפר לי על הצוואה השנייה, ושיש לי מסמך מפליל ביותר במגירת משרדי, ושהוא שילם מספיק לעורך הדין כדי שיעלים את דבר הצוואה השנייה, ושניהם עשו יד אחת לנשל אותי ממנה.

"החלטתי שדבר ראשון אני מנסה להירגע ולכלכל את צעדי ולא מספר לאיש או אשה את הנוכלות המסעירה, ושאת החלטה אקבל מאחד מגדולי הדור. שלושה ימים לאחר מכן הייתי בדרכי לארץ ישראל לחתונת בן משפחה קרוב, במטוס החלטתי ללכת

להתייעץ עם הרב וואזנר וצוק"ל. לא הכרתי אותו והוא לא הכיר אותי, אך הרגשתי שהשאלה שלי מספיקה בשביל להתייעץ עם גדול הדור, וכך עשיתי - מהמטוס שמתי פעמיי היישר לבית הרב וואזנר כשבמכונית השכורה מתכות לי המזוודות. הקשתי על הדלת, הרבנית פתחה. באתי מחוץ לארץ להתייעץ עם הרב, אמרתי. היא נכנסה פנימה ומיד שבה: 'הרב אמר שתיכנס'. הרב וואזנר הקשיב בדריכות לכל מילה לכל נייע ותנועה, סיימתי לספר, ונשמתי נשימה ארוכה. הרב וואזנר עצם את עיניו ולאחר אנחה קלה אמר: 'הסיפור ברור יש לך תביעה חזקה, גש לדין תורה'.

"ידעתי מה המשמעות של דין תורה שכוה, הגלים שהוא יחולל בשכונה, בבתי כנסת, בקהילה, באנשי העסקים, ועל כולנה בביתנו פנימה. הודיתי לרב ויצאתי מביתו, התחלתי לרדת במדרגות, ולפתע הדלת של הרב וואזנר נפתחת שוב והוא עומד בפתח, מביט עלי כאב רחום ואומר לי: 'אתה יכול ללכת לדין תורה, אבל דע לך בני, על ויתור הקב"ה משלם גם בעולם הזה'.

"בחתונה רקדתי כמו שלא רקדתי מעולם, ריקוד של התרת הספקות, ריקוד של החלטה נכונה, ריקוד של עבודת המיזות. כשחזרתי לאחר כמה ימים לביתי בניו יורק, לקחתי את הצוואה, הדלקתי את האש בכיריים והעברתי אותה מן העולם. זהו זה, זה מאחוריי, לחשתי לעצמי בסיפוק, ומאותה לחישה גזרתי על עצמי שתיקה, המשך שתיקה.

"שנים רבות חלפו, אני לא יודע בכמה הייתי מצליח להגדיל את אותם שלושה מיליון דולר אם הייתי ניגש לדרך השנייה, אך בפועל ה' בירך אותי בהון של פי שישים ויותר. מאותו יום שהחלטתי על הוויתור, כל עסק שנגעתי בו - ואפילו הקטן ביותר - הפך למכרה של זהב, ואני זוכה כיום בסייעתא דשמיא להחזיק את כל יוצאי חלציי על שולחני מתוך הרחבה, ולאפשר להם להימצא בעולמה של תורה מתוך שלוה. והמחותן, אנחנו ידידים טובים מאוד, מתפללים באותו בית כנסת, שמחים יחד בשמחות משותפות ועולים יחד כל שנה לקברו של אותו יהודי גלמוד. שנינו יודעים שהוא עשה את הונו מהירושה של אותו אדם, ורק אני יודע שגם אני עשיתי את הוני מאותה ירושה.

"שנתיים שלוש לפני פטירת הרב וואזנר יצאתי לנופש באוסטרליה. פגשתי מכר שסיפר לי שבמרחק קרוב נמצאת עיירת קיט ושוהה בה הרב וואזנר, והוא בדרכו אליו להתברך ממנו, הוא הציג לי באדיבותו להצטרף אליו, כמובן שהסכמתי. הגענו לשם לקראת צהרים, נכנסנו לבית הכנסת של המלון, ידידי מיד ניגש להתברך מהגאון ורמז לי להצטרף אליו. הרב וואזנר נשא את עיניו ונתן בי מבט נוקב, ולפתע הורה באצבעו שאתקרב אליו גם אני.

"עשרים שנה חלפו מאותה פגישה יחידה ומיוחדת שפקדתי את ביתו של הרב וואזנר, היה ברור לי שהוא לא זוכר אותי, הרב רואה ביום מאות אנשים, כפול שלוש מאות שישים וחמישה, כפול עשרים, מיליוני אנשים.

"התכופתי לעברו והוא רכן לעבר אוזני ולחש: 'נו, מה אתה אומר, על ותרנות משלמים בעולם הזה או לא?...!'"

את הדחיפה הגדולה קיבלתי כשהשתתפתי בסיום הש"ס הגדול של 'דרשו'. חזרתי הביתה מלא התרגשות, והחלטתי שאני רוצה להשקיע יותר. כבר סיימתי את הש"ס עוד קודם לכן, אבל החלטתי שהפעם אני מעלה את הקצב, וב"ה בשנתיים האחרונות אני מצליח לסיים גם את הש"ס הירושלמי בכל שנה, ולצד אלו אני גם משקיע בעיסוקי כמורה הוראה וכעת גם השלמתי את לימודי הדיינות בסייעתא דשמיא

הגאון רבי יעקב שרגא רוזנבך שליט"א, דיין ומו"צ בביתר עילית ומבכירי חתני 'קנין ש"ס' ב'דרשו', מספר על התועלת האדירה שהפיק מהבחינות שערך ב'דרשו', וגם מעניק לנו עצות כיצד להצליח בלימוד

יעקב א. לוסטיגמן

הגר"ר יעקב שרגא רוזנבך שליט"א, מחשובי חסידי ביאלא ומרבני ביתר עילית, התעטר באחרונה בכתר הדיינות ובכך היה לדיין הצעיר ביותר בארץ, בעודו בן 32 שנים בלבד. זאת לאחר שזכה להתעטר זה מכבר בכתר ההוראה, ומאז הוא משמש כמורה צדק בבית ההוראה ב'לשכת הפוסקים' בביתר עילית בנשיאותו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א.

לאוזנינו גונבה השמועה שהרב רוזנבך תולה את עיקר ההצלחה שלו בהישגים האדירים שלו בלימוד מקצועות התורה, במבחנים שערך ב'דרשו', במסגרת תכנית 'קנין ש"ס' ותכניות נוספות של הארגון. ביקשנו לשוחח עמו ולשמוע מפיו אודות סדרי הלימוד שלו, אלא שאז התברר לנו שקשה מאוד להשיגו בטלפון בשל העובדה שזמנו מוקדש באופן מוחלט לעסק התורה, ורק בזמנים קצובים ומוגדרים מראש ניתן לנהל עמו שיחה.

תוך כדי בירור נודע לנו שמעבר להשתתפותו בתכנית 'קנין ש"ס' ב'דרשו', מסיים הרב רוזנבך מדי שנה את הש"ס הבבלי ואת הש"ס הירושלמי, וכי בסיום הגדול של 'הדף היומי' שיערך בקרוב, הוא יסיים את הש"ס בפעם העשירית בחייו.

"לאחר נישואיי נכנסתי ללימוד בישיבת בריסק, אצל מרן ראש הישיבה הגאון רבי אברהם יהושע סולובייצ'יק שליט"א", הוא מספר, "בבוקר למדתי סוגיות בעיון בבריסק, ואחה"צ למדתי עם חברותא מקצועות שונים בהלכה.

"במשך הזמן הפנמתי את העובדה שכדי ללימוד הלכה בצורה יסודית צריך בכל פעם לפתוח את כל הסוגיות שמהן נגזרת ההלכה, ללימוד אותן בצורה יסודית עם הראשונים והאחרונים, ורק לאחר מכן אפשר להבין את ההלכה לעומקה, לדעת מה הן המחלוקות בין הפוסקים וכיצד כל אחד מהם למד את הפשט בגמרא. החלטתי להשקיע בלימוד הש"ס כולו. בתחילה למדתי בקצב של שישה דפים ליום. זה היה מאוד מלחיץ, הייתי מחויב להספקים גבוהים מאוד,

אבל לאט לאט התחלתי להתרגל, לנצל כל רגע ללימוד וחזרה, וכך הצלחתי גם להגדיל את הקצב בהדרגה. כיום אני לומד תשעה דפים ליום, כדי לסיים בכל שנה את הש"ס בט"ו באב, ובמקביל אני גם לומד לפי סדר 'הדף היומי' כדי לסיים את הש"ס פעם נוספת אחת לשבע שנים".

20 דקות לדף עם תוס'

האם מראש חשבתם שתוכלו להצליח ללימוד בכאלו הספקים גדולים?

"כמובן שזה היה נראה מאוד קשה, ולא חשבתי שאצליח לעמוד בזה לאורך שנים. את הדחיפה הגדולה קיבלתי כשהשתתפתי בסיום הש"ס הגדול של 'דרשו' בסיומו של מחזור 'הדף היומי' הקודם. חזרתי הביתה מלא התרגשות, והחלטתי שאני רוצה להשקיע יותר. כבר סיימתי את הש"ס עוד קודם לכן, אבל החלטתי שהפעם אני מעלה את הקצב, וב"ה זכיתי לעמוד במשימה ואף להוסיף עליה גם לימודים נוספים. בשנתיים האחרונות אני מצליח לסיים גם את הש"ס הירושלמי בכל שנה, ולצד אלו אני גם משקיע בעיסוקי כמורה

איך מצליחים ללמוד כל כך הרבה ולזכור הכל?

מצב רבא יודה לאביי, ובאילו מקרים יכול הלימוד של היום להגיע לכדי נפק"מ הלכה למעשה.

ידוע שה'חזון איש' זצוק"ל היה לומד בדרך זו, ואחרי שמתרגלים לסיכומים האלו אפשר לסכם בדקות בודדות סדר של שלוש וארבע שעות לימוד. אפשר לעשות את זה אפילו תוך כדי הליכה או נסיעה, וככל שמתרגלים יותר לסכם כך את הנלמד מפיקים מזה תועלת גדולה יותר.

חשוב שהסיכום הזה יהיה גם באופן של 'השמע לאוזנך'. ואם מתביישים שאנשים ברחוב יראו שאתה מדבר לעצמך, אפשר לשים אוזניה ולעשות את עצמך כאילו אתה מדבר בטלפון...

גם סדרים קצרים!

חשוב מאוד לקבוע סדרי לימוד קצרים בשעות קבועות כל יום. כשיש לך סדר של שלוש שעות אתה עלול לפעמים קצת לאבד זמן כי אתה לא ממנהר לשום מקום, וההרגשה היא כאילו יש לך זמן מיותר חלילה וחס. אבל אם קבעת לעצמך שבעשר הדקות הקרובות אתה חייב לחזור על דף גמרא שלם, אתה תלמד עם מחויבות ולא תבזבז אפילו שנייה אחת שלא לצורך.

כמובן שהלימוד הזה אינו בא על חשבון הסדרים הארוכים של הלימוד ביישוב הדעת, ולכן חשוב להדגיש שצריך גם סדרים קצרים, אבל רק כתוספת לסדרים ארוכים של לימוד מסודר ויסודי יותר.

הרב רוזנבך נעתר לבקשתנו, והעניק לנו מניסיונו כמה עצות שלדעתו יכולות להועיל מאוד להצלחה בלימוד התורה הקדושה. לפני הכל - תפילה!

בלי תפילה שום דבר לא יכול להצליח. גם תפילת ההורים על ילדיהם וגם תפילתו של כל אחד על עצמו. אבא שלי היה שופך את נפשו בתפילה שהעבירות שלו לא יפגעו בלימוד התורה של ילדיו. הגמרא אומרת "לאוקמי גרסא סייעתא היא מן שמיא". רש"י מסביר שהסייעתא דשמיא נצרכת למי שיגע ואינו מוצא, כי הרי למצוא בלי להתייגע אי אפשר, ואפילו תפילה לא תעזור למי שאינו מתייגע בתלמודו; אבל אחרי היגיעה צריך את הסייעתא דשמיא שבאה מכוח התפילה כמובן.

להיכנס למסגרת של הספקים ומבחינים.

אני מרגיש בעצמי שההשתתפות שלי במסלולים השונים של 'דרשו' תרמה לי תרומה אדירה. יש 'מחייב', יש הספקים שחייבים לעמוד בהם, וחייבים לחזור על כל מה שלומדים שוב ושוב, כדי להצליח במבחן.

סיכום מידי לאחר הלימוד.

צריך להתרגל לסכם באופן מידי כל מה שלומדים. מיד אחרי שקמים מהגמרא, מהשו"ע, או מכל ספר אחר, לעשות סיכום מה למדתי עכשיו, מה היו השאלות ומה הן התשובות, איך התשובות עונות על השאלות הללו, מתי אביי יודה לרבא, באיזה

לביקורים הוא מדבר אתי על גמרות מכל מיני מסכתות, כי הוא זוכר אותי לטובה כתלמיד שהיה לומד גם חלקים אחרים בש"ס.

"אני גם רואה את זה בקרב מורי הוראה, יש רבנים גאונים שלמדו את השו"ע והטור על נושאי כליהם בצורה יסודית מאוד, אבל הם לא בקיאים בש"ס ולא מכירים את הסוגיות שמהן משתלשלת ההלכה. אפשר לראות את זה כשהם עונים תשובות. זה לא אותו הדבר כמו רבנים שיש להם ידע נרחב בש"ס, הם מכירים את הסוגיות, וממילא כשהם לומדים טור ושו"ע הם מבינים במה מדובר, הם יודעים את שורש המחלוקת בין הפוסק הזה לפוסק אחר, ולכן גם יכולים לענות תשובה מדויקת ומעמיקה יותר.

"כמובן שאסור לעשות הנחות בהבנה, ומי שמוותר על ההבנה הבסיסית כדי להספיק יותר דפים לא נוהג בצורה הנכונה, אבל השאיפה המרכזית צריכה להיות להגיע לידיעת התורה, על כל חלקי התורה, אבל שהידיעה תהיה יסודית ולא רק משהו חיצוני של לימוד 'מלמעלה' בלבד חלילה".

מתי בעצם התחלתם לעסוק בלימוד הש"ס כולו בצורה אינטנסיבית כל כך?

"זה מגיל צעיר, אבא שלי מאוד עודד אותנו להשקיע גם בלימודי הבקאות. הוא הרגיל אותנו להקדיש כל יום שלוש שעות לחזרה על גמרות שלמדנו ולהספיק גמרות חדשות".

הוראה, וכעת גם השלמתי את לימודי הדיינות בסייעתא דשמיא. "מה גם שאחרי שלומדים את הש"ס כמה פעמים בצורה יסודית הלימוד נהיה קל יותר, כי המושגים מוכרים וידועים, וכמובן שאין בית מדרש בלא חידוש ותמיד לומדים דברים חדשים, אבל עדיין זה שונה לחלוטין מלפתוח סוגיה לא מוכרת שזה כמובן לוקח הרבה יותר זמן. היום כדי לחזור על תשעה דפי גמרא עם התוס' אני צריך להקדיש שלוש שעות, מה שפעם היה לוקח לי יום שלם ואפילו יותר מיום".

האם לדעתך כל אחד מסוגל להגיע לדרגות כאלו של הספקים גבוהים כל כך?

"לא ביום אחד. צריך לזה השקעה ומחויבות גבוהה מאוד. מי שמוכן להיות מספיק עקשן יכול להגיע לזה אחרי כמה שנים. חברים שואלים אותי מה אני אומר, אם אני ממליץ להם להצטרף לתכנית 'קנין ש"ס' של 'דרשו'. זה מאוד משתנה מאדם לאדם, אני חושב שהתכנית מתאימה יותר למי שלמדו את הש"ס פעם אחת ברוגע מקצה לקצה ועכשיו רוצים לחזור עליו בקצב מהיר יותר".

האם לדעתכם הלימוד עם מתן דגש אינטנסיבי על ההספק הגדול לא פוגע בלימוד בעיון?

"אדרבה, עיון אמתי בא מתוך בקיאות. גם כשלמדתי בבריסק, הג"ר אברהם יהושע היה מאוד נהנה כששאלתי שאלות מגמרות אחרות, והוא עודד אותי להמשיך בדרך זו. עד היום כשאני בא אליו

"בעבר כשלמדתי 'ראשונים' או 'אחרונים', כשהיו מזכירים במילים קצרות גמרות וראיות, הייתי צריך לטרוח הרבה ללמוד את מקורותיהם, אך היום, ב"ה אני כבר מכיר ויודע על מה הם מדברים..."

שיחה מיוחדת עם הרה"ג ר' צוריאל פטרובר שליט"א מחשובי אברכי כולל 'אמרי יושר' בירושלים • סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

פחות מחודשיים לפני סיום הש"ס, ובעיקר לפני התחלת המחזור החדש בסדר 'הדף היומי'. התגובות הרבות שהולכות ומתגברות על השיחות עם עמלי התורה הזוכים ללמוד ולדעת את הש"ס, ובייחוד שאלות ההתעניינות לשמוע עוד פרטים על התכנית המיוחדת, לצד בקשות לקבל שיחות שהתפרסמו בעבר, כל אלו מראים שבעזרת ה' יתברך המגמה המבורכת של מימוש הרצון הבווער בקרב כל נפש יהודי 'לדעת ש"ס' הולך ומתרחב...

אם כי, חשוב להזכיר מה שרבים מהנבחנים חוזרים ומדגישים: כל אחד צריך להכיר את עצמו, מה מתאים וראוי עבורו. הדברים אכן אמורים בייחוד לגבי תכנית 'קניין ש"ס', שאף שהנבחנים מטעימים שזה לא בשמים, אך ברור שזה לא דבר של מה בכך. זה דבר הדורש הרבה עקביות והרבה הרבה השקעה ורצינות. כמו כן יש לציין, שחלק ניכר מאלו שיזכו בקרוב לעמוד בכור המבחן בכתב על כל הש"ס הם כאלו שכבר זכו במשך מחזור אחד ללמוד את כל הש"ס, ואף להיבחן בכל חודש על הלימוד, ואחר כך זכו והתקדמו לדעת את כל הש"ס כפשוטו.

השבוע פנינו לשיחה עם הרה"ג צוריאל פטרובר שליט"א מחשובי אברכי כולל 'אמרי יושר' בירושלים, שאגב, מיד בתחילת השיחה מגלה לנו שהוא למד משך כל השנים, כולל גם היום, בכלל המבוסס על לימוד הלכה בעיון, ורק במחזור הנוכחי זכה להתקדם ללמוד ולקנות שליטה נרחבת בים התלמוד בבלי.

איך הכל התחיל? חוזרים אנו להתחלה.

"כאמור", מקדים הוא ואומר, השקעתי והתייגעתי בלימוד בעיון, בשנות הישיבה בגמרא, ובהמשך בלימוד הלכה בעיון. לפני כשבע שנים, התחילו אז בלימוד מסכת נדה ב'דף היומי'. ואז משמים נפלה בלבי ההחלטה להצטרף ללימוד הדף היומי. לקראת תחילת המחזור הנוכחי בלימוד מסכת ברכות, ממשך הוא ברגש בהיזכרו בתחילת דרכו, "זכיתי ושוחחתי עם הרה"ג ר' עזרא ישראלי שליט"א, מג"ש בדף היומי בעירנו פתח תקווה, והוא מניסיונו העשיר החכימי שאינו דומה לימוד רגיל ללימוד שיודעים שעומדים להיבחן עליו, ואז הצטרפתי למבחנים החודשיים".

איך באמת מסבירים את ההבדל בין הלימוד שנבחנים ללימוד שלא נבחנים?

"שמים וארץ", נשמע הוא מחויך, כשהוא מסביר בבהירות: "ההבדל

בהשקעה בלימוד בין מצב בו אתה יודע שתיבחן על הלימוד לבין לימוד בלי מבחן, אינו גדול מאוד, כמה אחוזים בודדים ממש, אך ההבדל בתוצאה גדול עד למאוד. בלימוד רגיל אתה מתייגע עד שאתה מבין את הלימוד, אך אחר כך אתה בולע את זה וממשיך. אך כשאתה משקיע עוד כמה דקות בודדות ואתה מסכם ומחדד את הלימוד, מה בדיוק היה פה, הרי כל הלימוד 'עולה ברמה' גם בהבנה, ובעיקר בזיכרון הלימוד.

"אני זוכר", מציין הרב פטרובר, "כשהרב ישראלי רצה לדרבן אותי להצטרף לנבחנים, הוא סיפר לי שכבר היו מספר פעמים בהן הוא הוכיח למגידי שיעורים מנוסים בדף היומי, שעל אף שלכאורה הם שולטים בחומר ויודעים אותו על בוריו, בכל זאת אין להם את הידע המספיק לעמידה בהצלחה במבחני 'דרשו'; והסיבה לכך היא כפי שאמרנו, שאינו דומה לימוד רגיל, ואפילו כשהוא ברמה גבוהה הנצרכת לשם מסירת שיעור, ללימוד לקראת מבחן, כשעושים מאמצים מיוחדים להכניס לראש את המידע באופן מסודר".

אחר כך המשכת ל'קניין ש"ס'? מעוניינים אנו לשמוע את המשך הסיפור.

"האמת, זה היה ממש משמים. לא ידעתי אפילו על תכנית 'קניין ש"ס', נבחנתי כל חודש ונהייתי מידיעת הלימוד. לאחר שלושה חודשים הבחנתי במודעה על המבחן על 120 דף. לרגע התלבטתי, אך ברוך ה' מיד קלטתי שזו ממש 'מתנה משמים'. כך הוספתי עוד חזרות, וניגשתי למבחן. בהמשך התוועדתי לתכנית המיוחדת

שכאמור וכמפורסם נראה שאין עוד כזו תכנית או מסגרת שמצליחה להביא את האברך, כל אחד באשר הוא, למצב שליטה וידיעת הש"ס".

איך באמת מספיקים לחזור כל כך הרבה? עוברים אנו לשאלת השאלות.

"מי שמשקיע בזה בסדרי הלימוד זה בכלל לא כל כך קשה. אך כאמור, המשכתי בסדרי הלימוד בעין כרגיל, ולמרות זאת בהחלט ראיתי שהדבר אפשרי". הוא מתחייך. "זה דורש אמנם עקביות, אך זה שווה", הוא מפטיר בסיפוק.

"בכל מקרה, אני אישית התחברתי לסדר לימוד שכזה: בכל יום בשעות הערב למדתי שני דפי גמרא כאשר ימי שישי ושבת מוקדשים לחזרה שבועית על החומר השבועי. אחר כך, בשבוע הרביעי של המבחן כבר הייתי אחר לימוד ה־30 דף, כשאז בכל יום הייתי חוזר על שישה דפי גמרא, ואחר כך ביום שישי ניגש למבחן. "לקראת המבחן של ה־120 דף, זה לא כזה מסובך כפי שזה נראה. המבחן הוא על חומר של ארבעה חודשים - אז החומר של החודש הרי למדנו ממש עכשיו, וגם על ההספק של החודש הקודם, הרי כעת חזרנו ונבחנו, כך שבחודש המבחן על ה־120 הייתי מוסיף בקודש וחוזר כל יום על שלושה דפי גמרא מהחודשים הראשונים. "אציין", הוא מדגיש, "שבחזרות על הלימוד לא הייתי מספיק לעבור שוב על דברי רש"י בפנים, אך כיוון שכבר שלטתי והבנתי את הסוגיא היה די לי בחזרה על הגמרא לבדה, עם הצצה מפעם לפעם במקומות בהם רש"י מוסיף על הפשט ויש בהם חידוש בפני עצמו".

ואיך חזרת על אלפי דפי גמרא לפני המבחנים הגדולים?

"בהתחלה", הוא משתף בהתלהבות, "המבחנים עוד היו במספרים היחסית קטנים, 210, 390 דפי גמרא, כששני המבחנים הראשונים היו כ'מבחני כניסה' על מנת לזכות להיות מהנבחרים המתקבלים להיות חברים במסגרת 'קניין ש"ס' עם קבלת המלגות המלאות, כך שהיה לי דרבון מיוחד להצליח כמה שיותר, והשקעתי הרבה הרבה בחזרות על הדפים.

"בהמשך התחלתי לקלוט את גודל המשימה אליה נכנסתי, מספר הדפים במבחנים המסכמים החצי־שנתיים עלו וטיפסו, כשמתבטע הדברים, כשבסדרי הכולל המשכתי ללמוד ולהשקיע בלימוד ההלכה בעיון ושעות הערב היו מלאות ועמוסות בהתקדמות בלימוד 'הדף היומי' לצד חזרות חודשיות ולמבחן המסכם של ה־120 דף, הרי שעם כל רצוני לא הצלחתי בתוך ה'זמן' לחזור ולהתכונן למבחנים הגדולים. וכך חודשי תשרי וניסן בהם אין סדרי לימודים בכולל נעשו מוקדשים רובם ככולם לחזרות של כ־30-40 דפים ליום, כהכנה למבחן הגדול המתקיים בדרך כלל יום־יומיים לפני תחילת הזמן החדש".

כיום, במבט לאחור, איך אתה מתמצת את הרווח הגדול מהצטרפות ל'קניין ש"ס'?

"הרווח הגדול, ללא ספק", הוא משיב מחויך, "הוא רכישת השליטה והידיעות בכל מרחבי הש"ס. בכל כמה ימים אני מוצא את עצמי מופתע בלימוד 'הדף היומי' למול התגליות המעניינות הנמצאות בין

דפי הש"ס. בהחלט", מטעים הוא בענוות חן, "אני צריך עדיין לחזור ולשוב ולחזור. הרי אינן דומות המסכתות שבתחילת הש"ס, עליהן כבר נבחנו כחמש־עשרה פעמים, למסכתות האחרונות שהספקנו להיבחן עליהן רק שתי פעמים. אך ישנן שתי מעלות שמצדי הינן יסוד היסודות:

הראשונה, בפעם הראשונה בחיי זכיתי להרגיש באמת לאמתה את טעמו הערב של 'עול תורה' כפשוטו. כל לומד ומתעמק בלימוד יש לו עול תורה, אבל 'עול אישי' שיהיה מה שיהיה, אתה חייב היום להספיק ללמוד ולהבין כך וכך דפי גמרא, זה משהו שרק בזכות כניסתי למסגרת זכיתי לקבל ולהרגיש.

"השנייה, שאינה פחותה בחשיבותה, היא, פעם הייתי זקוק לחפש מקורות לכל סברא, להסתמך על מראי מקומות וציונים הפזורים בספרי הראשונים והאחרונים, והיום ברוך השם אני יכול כבר למצוא ראיות חדשות בעצמי, ולהוסיף ציונים ומקורות שלא הובאו עדיין. בעבר כשלמדתי והראשונים או האחרונים הזכירו במילים קצרות גמרות וראיות, הייתי צריך לטרוח הרבה ללמוד את מקורותיהם, אך עתה אני כבר מכיר ויודע על מה הם מדברים...

מה תענה לחבר או מכר שיתעניין אצלך על ההצטרפות לתכניות הלימודים והמבחנים?

"מה שאני מציע לחברים, ומקווה שאצליח באמת לעשות בעצמי במחזור הבא, הוא: לחזור יותר מסודר", כשהוא מסביר את עצמו: "כשהמבחנים מסתכמים בסך אלף ואפילו קצת יותר דפי גמרא, הצלחתי לחזור לפני כל מבחן על כל החומר, אך בהמשך הייתי חוזר על החלקים שהיה נראה לי שהם אלו שדורשים רענון וחזרה. כיום, אני חושב שעדיף כמו שצינו כמה מחברי במהלך השיחות - להכין תכנית מראש על אלו מסכתות חוזרים בחצי השנה הזו ואלו בחצי השנה האחרת (שהרי המבחנים הגדולים מתקיימים פעם בחצי שנה), כך שלפחות פעם בשנה נצליח לחזור על כל החומר באופן מסודר".

לסיום, מה תרצה לציין או להוסיף?

"את העיקר כמעט שכחנו", נזכר הוא מיד. "עם כל הכבוד ליגיעה העצומה של חברי 'קניין ש"ס' שבהחלט לא מרגישים 'בין הזמנים' בתשרי וניסן (חוץ מ'יום אחד' לפני תחילת סדרי הלימודים...), כשאף על 'ביקורים משפחתיים' וכדומה מוותרים מחמת ה'עול תורה', שהרי כל העת יש להתקדם ולחזור; אך מכל מקום, ללא ספק", ממשיך הוא ברגש, "ההכרת הטוב וההערכה שגורה לנשים החשובות, שלצד עמידתן לימין בעליהן במשך כל השנה כרגיל בשעות הלימוד בסדרים ובערב, הרי אף בתקופות עמוסות שבשנה - כמו ערבי פסחים וכדומה - ויתרו מרצון ומסרו נפשן למען יוכלו בעליהן להמשיך בדרך ליעד הגדול והנכסף לזכות לדעת את כל הש"ס. אשריהן ואשרי חלקן".

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

במעמד גדולי מרביצי התורה בדורנו:

'דרשו' משיק תכנית לימוד חדשה המותאמת במיוחד לאברכי הכוללים עמלי התורה

במסגרת התוכנית ילמדו בעשרות כוללים ברחבי הארץ 20 דפי גמרא בחודש, ויסיימו את הש"ס במסלול לימוד שיימשך 14 שנה • מרן שר התורה במכתב מיוחד: "תועלתו מרובה לאברכי הכוללים שחשקה נפשם ללמוד ש"ס בעיון"

הגר"ד דיסקין שליט"א שמלווה את הקמת התוכנית פתח את האסיפה המיוחדת של גדולי התורה, בהסבר כללי על התוכנית: "מדובר בתוכנית שתאפשר לכוללים לייסד מסלול לימוד בקצב של דף ליום, כל כולל והזמן בו הוא יחליט לקיים את הלימודים, אם כל היום או רק מחצית ממנו וכו'.

"הרעיון הוא שהאברכים יוכלו מצד אחד לשמור על קצב לימוד גבוה יחסית, ומצד שני המסלול מותאם לזמנים שבהם יש כולל, כשימי שישי ושבת קודש אינם נחשבים לקצב הלימוד של דף ליום, וכך גם ימי בין הזמנים יוצאים ממניין הדפים. באופן כזה מחזיקים כולם באותו הדף, ולומדים עם אותו החברותא לכל אורך מסלול הלימוד, ולא כמו שיש כאלו שלומדים כיום דף ליום, אבל בזמנים שבהם אין כולל הם נאלצים ללמוד לבד או עם חברותא אחר, מה שפוגע ברצף הלימודי עם החברותא בכולל".

הגאון רבי דוד מילר שליט"א, שיבח מאוד את התוכנית וציין כי "יש כיום ציבור של אלפי אברכים שרוצים לקנות ידיעה רחבה בש"ס, ומצד שני הם רוצים ללמוד במתינות ובעיון, והקצב של דף ביום יכול בהחלט להתאים להם".

הגאון רבי יהושע ברכץ שליט"א הוסיף כי ניתן לראות בחוש שישנם כאלו שלימוד בלי סדר קבוע מראש ובלי 'מחייב' לעמוד בהספקים, יכולים להיקלע למצב שבו הם לומדים בקצב איטי מדי, מה שפוגע

לקראת המעמד ההיסטורי של סיום המחזור הי"ג של 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי, יוצא הארגון התורני הגדול בעולם עם מהפכה נוספת הפונה לאברכי הכוללים עמלי התורה, לפי הוראתו של מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובליויי גדולי מרביצי התורה בדורנו.

התוכנית החדשה 'דף הכולל', נועדה לאפשר לכוללי האברכים ללמוד לפי סדר שיאפשר להם מחד לשמור על קצב לימוד אחיד ברבים מהכוללים, ובמקביל להגיע להספק אדיר של 20 דפים מדי חודש בחודשו, במשך כל חודשי ה'זמן' בהם מתקיימים הלימודים בכוללים כסדרם.

התוכנית נוסדה על פי הוראתו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, אשר פנה במכתב מיוחד לנשיא 'דרשו' רבי דוד הופשטר בו הוא כותב כי "יש כעת הזדמנות לייסד בכוללים סדר לימוד של דף ליום, חמש דפים לשבוע, אשר תועלתו מרובה לאברכי הכוללים שחשקה נפשם ללמוד ש"ס בעיון באופן מסודר".

ואכן ב'דרשו' הוחלט באופן מידי ליישם את הוראתו של מרן שר התורה, ולפנות לייסוד התוכנית וקביעת סדר הלימוד באופן שיאפשר לאברכים עמלי התורה לסיים את הש"ס כולו, בלימוד מסודר ועקבי.

לשם כך התכנסה אסיפה מיוחדת של גדולי מרביצי התורה, העומדים בראש הכוללים הגדולים והחשובים בארץ, אותה אירח הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א ראש ישיבת 'אורחות תורה' וראש כוללי 'נחלת משה' והליכות משה, ובהשתתפות הגאון רבי דוד מילר שליט"א, מראשי ישיבת פוניבז' ונשיא כוללי האברכים 'בית המדרש' ו'אהבת תורה'; הגאון רבי איתמר גרבוז ראש ישיבת 'אורחות תורה' וראש רשת כוללי טהרות; הגאון רבי יעקב קניג שליט"א, ראש כולל ברסלב בבני ברק; הגאון רבי יהושע ברכץ שליט"א, ראש כולל 'עץ חיים'; הגאון רבי יחזקאל דרבמדיקר שליט"א, מראשי כוללי 'נחלת משה' בבני ברק ורב קהילת חסידי באיאן במודיעין עילית והגאון רבי נפתלי קופשיץ שליט"א, ראש ישיבת 'בית מדרש עליון', רב קהילת רוממה ומראשי כוללי 'הליכות משה'.

דרשו

” רק מי שנבחן במבחנים של 'דרשו' מכיר את השמחה העצומה שחשים לאחריה. זו היא השמחה של הנשמה היהודית שלנו, שאנחנו מרגישים שהתורה נשאר אצלנו, וזה לא נעלם ונאבד חס-ושלום. זה משהו שרק מי שזוכה, ועובר את זה בס"ד, יודע ומבין על מה מדובר". (הרה"ג שלמה בינעט דומ"ץ)

גם החלום שלך יכול להתגשם ללמוד ולדעת את ההש"ס

להצטרפות לתוכניות 'דרשו': 02-5609000

יותר ממאה אלף יהודים ברחבי העולם שותפים בתוכניות 'דרשו'; בבלי, או בהלכה. יותר מ-25 אלף מהם נבחנים מידי חודש על הנלמד, קונים לעצמם חיי נצח וזוכים להיות 'דרשו איד'. גם אתה יכול להיות 'דרשו איד'!

משסיים הגנב את "עבודתו" עלה על העגלה, וביקש להימלט עם הסחורה, אך הסוס לא נשמע להוראת המושכות ולא זז ממקומו. גם הצלפות רבות לא הניעו את רגליו וכאילו הן נקבעו באדמה...

הדלי והגרזן שנפלו לבאר באורח פלא

מרנא הגאון רבי חיים מוואלוז'ין היה אומר: "המקפיד לתת חומש מממונו, מובטח שיתעשר". עוד היה אומר: "אם כל ישראל אכן יקפידו לתת חומש, יתקיים בהם הפסוק: 'אפס כי לא יהיה בך אביון'".

ורבי חיים היה נאה דורש נאה מקיים, פעם עלה חשש בלבו אם חייב להוסיף עוד ממון על דמי ה'חומש', ולבסוף הקל ולא הוסיף. באותו יום הלך המשרת לשאוב מים מן הבאר, והדלי נפל לבאר. נטל המשרת גרזן וביקש לדלות על ידו את הדלי מן הבאר, אך למרבה הפלא גם הגרזן נפל לבאר.

כאשר סיפר המשרת את שאירע לרבי חיים, תיכף תלה זאת בדמי החומש שחסך מן הצדקה, ובתום חשבון שערך גילה כי אכן שווי הדלי והגרזן עולים לסך המעות שהקל ולא תרם לצדקה... רבי חיים היה מספר זאת לתלמידיו, ומלמדם מוסר השכל: "לו רק יפשפש אדם במעשיו ויתוודה על חטאיו, יסיר מעליו את עונש החטא וינצל מכל היזק...".

חנות ניהלה הרבנית, אשת חבר למרנא רבי חיים מוואלוז'ין ז"ע, וממנה הייתה כל פרנסתם, כי רבי חיים לא נטל שכר מהישיבה. לילה אחד פרץ גנב לחנות ורוקן את תכולתה לתוך עגלה רתומה לסוס שהמתניה לו מחוץ לחנות. משסיים את 'עבודתו' עלה על העגלה, כיוון את המושכות וביקש להימלט עם הסחורה, אך הסוס לא נשמע להוראות המושכות ולא זז ממקומו. גם הצלפות רבות

הרב ישראל ליוש

"וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֶשֶׂר אֲעִשְׂרֶנּוּ לָךְ" (בראשית כ"ח, כ"ב)

מעשה ביהודי פשוט, תושב אחד הכפרים הסמוכים לראדין, שלא היה עשיר כלל וכלל, ובכל זאת, כל אימת שבא אליו המשולח של ישיבת ראדין להתרימו למען הישיבה היה מוזיל מכיסו דמים רבים, יותר מכפי יכולתו.

יום אחד ביקש היהודי מהמשולח שיבקש עבורו ברכה מה'חפץ חיים' שיתעשר. "רואה אתה כי אינני עשיר כלל, ובכל זאת אני תורם כל פעם תרומה הגונה למען לומדי התורה, אם אזכה לברכתו של ה'חפץ חיים' ואהיה עשיר", הסביר היהודי את בקשתו, "אתרום יותר לישיבה...". מילא המשולח את בקשתו וה'חפץ חיים' בירכו בעשירות, וכברכתו כך היה, היהודי עלה לגדולה ונתעשר...

אולם כאשר בא אליו המשולח אחר שנעשה עשיר נשתומם לראות שלא די שלא הוסיף על מה שהיה רגיל לתרום עד עתה, אלא עוד הפחית מתרומתו הרגילה. "מדוע הינך מפחית מתרומתך הקבועה?", שאלו המשולח, "הלא הבטחת שאם תזכה בעשירות, כברכת ה'חפץ חיים', תוסיף עוד כהנה וכהנה על תרומתך...?".

"אומר לך את האמת", ענה היהודי בבושת פנים, "אינני יודע מה אירע לי, אך מאז שהתעשרתי קשה לי לתרום מכספי לצדקה...".

ע"פ סיפור זה מיישב ראש ישיבת פוניבז', הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, תמיהה: הכיצד יעקב אבינו נדר לה', הלא כתוב בקהלת "טוב שלא תידור...", וכך מובא בגמ' בנדריים "אין הכשרים נודרים"?

אלא, אומר הג"ר בערל, ע"פ דברי חז"ל במדרש רבה (פרשה ע) תתיישב הפליאה: "וַיֵּדַר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר... פְּתִיב אֲשֶׁר פָּצוּ שְׂפֵתַי וַיְדַבֵּר פִּי בַצָּר לִי, אָמַר רַבִּי יִצְחָק תַּבְּבִלִי וַיְדַבֵּר פִּי בַצָּר לִי, שֶׁנֶּדֶר מִצְוָה בְּעֵת צָרְתוֹ, מֵהוּ לֵאמֹר, לֵאמֹר לְדוֹרוֹת כְּדֵי שִׁיְהִיו נֹדְרִים בְּעֵת צָרְתוֹ".

למדנו מדברי המדרש, שבעת צרה מותר, ואף מצווה לנדור. ולכן יעקב כאשר היה בעת צרה בעת בריחתו מעשו נדר לה', ואף לימד לדורות לעשות כן.

והעניין בזה מבאר רבי ברוך דב ע"פ הסיפור הנ"ל, שאינו דומה לבו של עני, שהוא לב טהור, ללבו של עשיר. עני בטהרת לבו מסוגל לתת יותר מהעשיר, ולכן בעת צרה מותר לנדור, כי בעת הזאת, כאשר הלב טהור ופתוח, עתיד הוא להתקיים ע"י הנודר.

שנותן חומש, אפילו נפל לו חפץ לתוך הבאר, הרי הוא צף ועולה...". דברי רבי חיים נפלו על אזני הגנב כרעם ביום בהיר, ורעדה אחזה בגופו מרוח קדשו של רבי חיים. הוא ניגש לרבי חיים בבושט פנים וביקש ממנו סדרי תשובה על מעשהו המחפיר. רבי חיים הציג לו לפרסם את המעשה למען ירבה כבוד שמים, ובזכות הביזיונות ינוקה חטאו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

שהצליף הגנב על גב הסוס לא הועילו, הסוס לא הניע את רגליו, כאילו הן נקבעו באדמה. השעה התאחרה, והגנב החל לחשוש מאור השחר הקרב, אם לא יימלט מיד עלול הוא להיתפס ע"י העוברים והשבים. משנוכח שאינו מצליח 'לשכנע' את הסוס לזוז החזיר את הסחורה לחנות ונמלט על נפשו.

באותה עת יצא רבי חיים אל מחוץ לעיר עם גיסו ושוחחו בלימוד, ובדרכם חלף הגנב על פניהם ורבי חיים קרא לעברו: "אדם הנותן מעשר מרכושו לצדקה, הקב"ה מצילו שלא יבוא לידי הפסד; ומי

המשך מעמוד 1 | הרב בנימין בירנצווייג

עבד קבלן מבצע של המדינה בהכשרת הרחבה וריצופה. הוא ניגש אל הקבלן ואמר לו שינמיך את חצי הרחבה שקרובה לכותל, ושיעשה זאת ויהיה לו זכויות לדורות עולם. פחד הקבלן בתחילה, אבל אחרי שכנועים נוספים החליט ללכת על זה.

הדבר נודע לשר הרווחה והוא שלח מסר תקיף לקבלן להפסיק את העבודות. הרב שיינברגר, שידע שזה הזמן, דיבר על לבו של הקבלן שיקבע עובדות ולא יפחד שיפטרו אותו כי זו זכות שתעמוד לו לדורות. חשב הקבלן ואמר להרב שיינברגר: "אני מסכים לקחת סיכון ולהמשיך עם העבודות!", והוסיף: "אתה ויתרת לי לפני עשרות שנים על משמרת לילה בשכונת סנהדריה בליל הסדר! אני מוותר לך עכשיו וממשיך בעבודות!".

בזכות הוויתור של הרב שיינברגר לאותו יהודי זכה עם ישראל שרחבת הכותל נשארה מקום קדוש לתפילה!

והוסיף הגר"י גנס שליט"א, שהוא היה נוכח עם חמיו באותו זמן בכותל, בכל זמן הוויכוח עם הקבלן, וכשהקבלן החליט להמרות את פי הממונים ולעשות שתי רחבות, כשההבדל ביניהן היה 60 ס"מ, ביקש הגר"י גנס מהקבלן שינמיך עוד את הרחבה התחתונה ב-20 ס"מ שיהיה 80 ס"מ שזה עשרה טפחים, ואז יהיה ממש כרשות נפרדת!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

והחליט שהוא מוותר! וכי בגלל הגורל יהודי לא יעשה ליל הסדר? הוא ניגש אליו ואמר לו שהוא החליט כי הוא יתנדב בליל הסדר ויעשה סדר כשיחזור מאוחר בלילה עם אשתו וילדיו. אותו יהודי שמח והודה לו.

לאחר מלחמת ששת הימים, כשכבשו את הכותל המערבי, התחילה מחלוקת גדולה בממשלה מה לעשות ברחבת הכותל, האם להפכו לבית-כנסת עם כל ההגבלות של עזרת גברים ועזרת נשים, או לעשותו לרחבת מוזיאון גדולה לתיירים, וכמובן גם מעורבת גברים ונשים יחדיו.

התכנסה הממשלה להחליט בעניין זה, ושר השיכון והרווחה התנגד בכל תוקף לרעיון של הבית-כנסת והוביל קו תקיף להפוך את הרחבה לאתר תיירות פתוח רח"ל, והצליח לרתום לרעיונו את רוב חברי הממשלה.

ומספר הגר"י גנס שליט"א, שלאסיפת ממשלה זו הוזמן גם חמיו הרב שיינברגר, בתור הממונה על בינוי המקומות הקדושים, והוא ניסה בתור פשרה להציע לחברי הממשלה לעשות שתי רחבות, הפנימית כבית-כנסת והעליונה לתיירות כללית, ובכך למנוע ח"ו את הפיכת הרחבה כולה למקום בילוי ותיירות. ראש הממשלה לוי אשכול נהנה מהצעת הפשרה והתחיל ויכוח, אבל שר הרווחה מנע בכל כוחו את קבלת ההצעה.

הרב שיינברגר חשב שחייבים בכל מחיר למנוע את בזיון הפיכת הכותל למקום בילוי רח"ל, והחליט לקבוע עובדות, כי אחרי שיעשו שתי רחבות כבר לא יהיו מתנגדים. הוא הגיע לרחבת הכותל, שם

המשך מעמוד 3 | מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל

כיצד בחורים עומדים באולם ומבלים זמנם בשיחה ובדברים בטלים: 'בזמני', כאשר בחורים היו הולכים לחתונה, לא היה שום נושא לדבר עליו מלבד דברי תורה. באותם ימים בחורים לא היו מעורבים בשום דבר זולת לימוד התורה!, אמר לי רבינו. "אינני יודע בכמה חתונות הוא היה", הוסיף הנכד ואמר, "אבל מרן ניחן בעיניים רואות!".

(מתוך 'עמודו של עולם')

"דקה אחת בלבד!", נקב מרן, "הרי החתן לא מצפה שארקוד אתו, הוא גם לא מקווה שאשב ואפטפט אתו, שהרי אני צריך לשבת וללמוד. אז מה אם כן רוצה החתן? שאאחל לו מזל טוב ושתהיה לו תמונה למזכרת מכך שנוכחתי בחתונתו, ולשם כך נדרשת דקה אחת בלבד ותו לא!".

באותו עניין הוסיף וסיפר נכד רבינו, הרב ליפא ישראלזון: "באחת הפעמים כאשר ליוויתי את סבי לחתונה, הוא התפלא לראות

ומשום חשיבות העניין הוא יכניס אותו במנוחה הקצרה שבין תרגיל לתרגיל.

"וכך הווה. האברך נכנס בהפוגה הקלה, שאל את ששאל ונענה מה שנענה, כאשר הרופא המטפל נוכח בחדר והוא שם לב שהאברך הנ"ל זוכה לחביבות גדולה מאת מרן זצוק"ל.

"עם צאתו נטפל אליו הרופא המטפל ואמר לו כזאת: 'ראה נא, אני שם לב שראש הישיבה הישיש מאיר לך פנים באופן מיוחד, שמא תעזור לי לעזור לו?'

"במה דברים אמורים', התעניין האברך, והרופא השיבו דברים כהווייתם: 'בבקרים שאני מגיע לביתו של ראש הישיבה לשם הטיפול, אני מבקש ממנו בכל פעם שקודם הטיפול הרפואי יאכל קצת וישתה, כאשר מלבד סוגלתו של האוכל בפני עצמו הוא גם עשוי לסייע ולהיטיב את טיפולי הפיזיותרפיה. אלא שראש הישיבה לא מוכן בשום אופן! שמא תנצל את חביבותך וקרבתך אליו ותדבר על לבו שיאות לאכול קמעה ולשתות לפני הטיפול?'

"האברך שב אפוא לבית פנימה, נכנס לחדרו של מרן זצוק"ל ושטח בפניו בדרך ארץ את בקשת הרופא.

"הקשיבו ושמעו את תשובתו של בעל ה'אבי עזרי''', רועם קולו של הרי"מ שושן שליט"א: "אתה מבקש ממני לאכול בשעה שמונה בבוקר? אתה יוצא לרחובות בני ברק בשעה זו ורואה אלפי טייערע אידישע קינדערלאך הולכים בששון לבית תלמודם, לחיידרים, לבית יעקב, ללמוד תורה, להתפלל שחרית, להגיד 'אדון עולם', 'שמע ישראל'. אבל אינך יודע', אמר בקול נשבר, 'שבשעה זו בדיוק יוצאים עוד אלפים אלפים בתל אביב, ברמת גן וברעננה, ילדים וילדות, בני אברהם יצחק ויעקב, שהולכים לבתי הספר שלהם - למה? ללמוד עוד כפירה! הם לא יודעים בכלל מה זה קריאת שמע! דע לך, מאז שראיתי את זה לפני עשרות שנים אינני יכול לאכול ולשתות בשעה זו! בנים אהובים למקום מתחילים עוד יום של טעות ואני אוכל ואשתה?!"

לקראת סיום שיחתנו עולה בזכרונו של הרה"ג רי"מ שושן שליט"א מעשה נוסף, אותו שמע משכבר הימים מאת הגרא"צ טובי שליט"א, שסיפר כדלהלן:

"לקראת אחד הכינוסים הגדולים שאורגנו לילדי בני ברק בהיכל 'אהל קדושים' בישיבת פוניבז', רצו המארגנים שמרן הגרא"מ שך זצוק"ל ייטול בו חלק כדי לחזק את הילדים הרבים שהתכנסו שם. עלה הרב מרדכי בלוי שליט"א למעונו לבקש שידבר בפני אלפי הילדים. ראש הישיבה התלבט האם להיענות לבקשה, ובדיוק באותם רגעים נכנסתי למעונו. מרן זצוק"ל אחז בידי וסיפר לי על בקשתו של הרב בלוי ושאלני מה אני אומר על כך.

"השבת כי מי אני ומה אני שאייעץ לראש הישיבה מה לעשות, אך אוכל לספר סיפור קטן ששמעתי מחותני, רבי מיכאל פריד זצ"ל, אדם מורם מעם שעבר את גיהנום שואת אירופה ושתה את כוס

עומדת לנגדו לרועץ, והוא לא ישוב ממנה למוטב!".
 "זהו היסוד שהנחיל מרן איך לעבוד על המידות: להכיר במידה הרעה ולנסות לתקנה, ולא להרחיק אותה כאלו היא חלק מאישיותי ואין לי יכולת לשנות זאת. רק כך יוכל להתגבר ולהיטיב מידותיו".

להחיות רוח שפלים

מקרה מיוחד נוסף אודות רגישותו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל לזולת שסופר לאוזני 'בלחט"א רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, מה שהביא את מרן שליט"א לשנות מהנהגה רבת שנים. במשך שנים רבות מרן שר התורה שליט"א היה נוהג לצאת בקיץ לחופשה בת יומיים-שלושה בעיר צפת יחד עם הרבנית ע"ה. והנה, מאחת השנים ואילך גם חופשה זו התבטלה. וכפי שמספר הרה"ג רי"מ שושן שליט"א:

"היה זה לפני כמה שנים, כאשר לפני חופשת 'בין הזמנים' נכנס הגרא"צ טובי שליט"א למעונו של מרן הגר"ח שליט"א. מקורבו, הגאון רבי אליהו מן שליט"א פנה אליו ואמר לו, 'הואיל ורבינו אוהב לשמוע לעתים עובדות ומעשי רב מגדולי ישראל, אולי תספר לו סיפור או שניים ממה שראו עיניך אצל מרן ראש הישיבה זצוק"ל?'.
 "וכך היה. הוא נכנס לחדרו של מרן שליט"א, וסיפר את הסיפור הבא: 'פעם שאלתי את מרן הגרא"מ שך זצוק"ל מדוע לעולם אינו יוצא למנוחה בימי בין הזמנים, והרי ממילא בתקופה זו אינו מוסר שיעורים בישיבה?!'

"השיב לי מרן: 'לאנשים יש צרות רבות. אני יושב פה בביתי, ולפעמים באים אלי אנשים לבקש עזרה ותושייה. לחלק מהם אני יכול לעזור, ולחלק גדול אינני יכול לעזור; אבל בכל זאת, עצם הדבר שיש להם היכן לשפוך את הלב, קצת מנחם אותם ועוזר להם. אם אסע לנופש ולא אהיה בביתי ויבואו אנשים ולא ימצאו אותי בבית, הרי המועקה תישאר במקומה, איך אני יכול לעשות זאת?!..."

"כששמע מרן שר התורה שליט"א את הסיפור הודיע אף הוא: 'אם כך, מעתה ואילך לא נוסעים יותר בימי בין הזמנים, ונשארים פה כדי לעזור לאנשים לשאת את סבלם בבואם לכאן'".

'צום' החל משמונה בבוקר

הרה"ג רי"מ שושן שליט"א נזכר בעובדה נפלאה נוספת, המעידה על עוצם רגישותו למצבו הרוחני של הפרט ושל הכלל:

"הייתה תקופה בזקנותו, שמרן זצוק"ל הוצרך לטיפול פיזיותרפיה על מנת לחזק את שרירי גופו הרופפים. מדי בוקר בשעה 8 אחר התפילה הגיע אליו הפיזיותרפיסט לטיפול מפרך שארך כשעה, במהלכה היה מרן נאלץ להפסיק כמה פעמים למנוחה קצרה.

"יום אחד הגיע אברך לבית מרן זצוק"ל בשעה זו ובפיו שאלה דחופה בדבר ניתוח מסובך שאביו צריך לעבור. נכדו, שהופקד אז על הבית, סירב להכניסם, כשהוא מדווח שמרן עסוק כעת מאוד בעניין חשוב. האברך הנ"ל לא הרפה וטען כי מדובר בפיקוח נפש ממש. הנכד גילה את אוזונו כי מרן כעת עובד על תרגילי הפיזיותרפיה,

התרעלה עד תומה, ותמיד שח לנו שהדבר היחיד שהחזיקו לאורך כל המאורעות שעברו עליו היה האירוע החד־פעמי שזכה לראות במקרה נדיר ויחיד את זיו פניו של אותו גאון וקדוש, רבן של כל בני הגולה מרן ה'חפץ חיים' ז"ע.

"כל פעם שתקפו אותו הצוררים או שנתקל במחזות אימים הוא נצרך רק לעשות דבר אחד, להעביר את דמותו של מרן ה'חפץ חיים' לנגד עיניו, ומכך שאב עידוד וכוח, עד שיכול היה להתגבר על כל

הקשיים והייסורים שעברו עליו באותן שנים. כך סיפרתי בפני מרן זצוק"ל.

"מששמע זאת מרן הגרא"מ שך זצוק"ל הביע מיד את הסכמתו לדבר בפני הילדים, ולמרות חולשתו הגדולה באותו הזמן הוא הפתיע ותוך דקות ספורות התייצב ב'אהל קדושים' והשמיע שיחת חיזוק בכנס הילדים".

(מתוך מוסף שבת קודש 'תד נאמן' חשוון תש"פ)

המשך מעמוד 13 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

ונתתם עצה: ב'ברכות הנהנין' יש בסך הכל תשע מילים. לכוון בתשע מילים זה כבר יותר קל. כמה זמן זה כבר לוקח? מקסימום חצי דקה... "הצעתם אז להתחיל ב'ברכות הנהנין'. לקבל על עצמנו להרגיש בכל ברכה שאנחנו עומדים לפני המלך ומוזים לו - 'שהכל נהיה בדברו', 'בורא פרי העץ'. על כוונה בתשע מילים אין כבר תירוצים. זו לא עבודה כל כך קשה, צריך רק לרצות. אחרי ש'נקבל טעם' בזה נוכל בס"ד להתקדם הלאה, כי הבא להיטהר - מסייעים בידו'.

"אותו יהודי סיים את סיפורו ואמר: 'אני חייב לכם הכרת הטוב. אימצתי את העצה הזאת. התחלתי לכוון ב'ברכות הנהנין'. התקדמתי, בסייעתא דשמיא, 'לאבות', ומשם יותר ויותר. קיבלתי 'טעם' בתפילה".

בהיותי בישיבה קטנה אמר לנו מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, שכשמברכים דבר ראשון צריך לחשוב מה מברכים, ואחר כך לפני מי הולכים לברך. ברכות כאלו, שזוכרים בהן את היותנו עבדי ה', הן עולם אחר לגמרי.

צריך לדעת, שברכת המזון שבירכתי כעת תישאר לנצח סלה ועד כפי שבירכנו... אם כיוונו בשמות זה נשאר כך, ואם אמרנו 'בוך תה' אז זה נשאר כך... אילו היינו יודעים מה מונח במילה "ברוך" לבדה, כמה אפשר לזכות בזה... רק צריך להתרגל.

בטוחני שיש ביניכם כאלו החושבים: מה רוצה מאתנו האיש הזה? הוא רוצה שנהיה מלאכים?...

אולם דעו לכם: ברגע שמתרגלים לברך במתינות כבר אי אפשר אחרת. זה נעשה קניין בנפש, וזה בכלל לא קשה!

כיוצא בכך בכל מצווה ומצווה. עלינו לזכור כי עבדי ה' אנו. מעשה שהיה:

יהודי נסע לאמריקה במטרה לאסוף כספים למוסד מסוים. בהגיעו לשם יצא אל הכביש הסמוך לשדה התעופה ונעמד לחפש מונית. נהגי המוניות השחורים שם הם דוגמת הפועלים בני ישמעאל אצלנו; הצד השווה שבהם - דרכם להזיק ולחמוס... עצר מונית. שאל הנהג השחור: "להיכן אתה צריך?", השיב "לבורו פארק. מה המחיר?", נקב הנהג בסכום מופרז. היהודי העיר לו שהסכום אינו נראה לו והשניים החלו להתמקח על המחיר. כשסוף סוף הגיעו לעמק השווה רצה היהודי להיכנס למונית, אלא שאז

התניע הנהג את המונית וברח מן המקום...

התפלא היהודי: 'מדוע הוא ברח לי, הרי כבר סיכמנו על מחיר?...' כעת עליו להמתין למונית אחרת. הוא הסתובב לאחור ואז גילה לתדהמתו שמזוודותיו נעלמו. הוא היה המום. איך זה קרה? מה יעשה כעת?

למקום נקלע יהודי ממאנסי בשם הרב נייחזו זצ"ל הוא ראה יהודי מבוהל וחסר אונים, ניגש אליו ושאל אותו: "מה קרה? אפשר לעזור?". סיפר היהודי להרב נייחזו שעצר מונית ולאחר שסיכם עם הנהג על המחיר הסתלק הנהג, ואז התברר לו שנעלמו לו המזוודות. אמר לו הרב נייחזו: "מה, אינך יודע? זו השיטה שלהם. הם שולחים נהג להתווכח אתך ולהסיח את דעתך, ובינתיים מגיע רכב אחר שבו יושב חבר שלו ותוך כדי הוויכוח שלך עם הנהג הוא גונב לך את המזוודות ובורח...".

הסיפור הזה יש בו א מורעדיגער לימוד מוסר השכל. הרי זהו תכסיס ידוע של היצר הרע: אתה מתחיל לברך ברכת המזון והוא מיד נכנס לפעולה. הוא מכניס לך בראש מחשבות, שתטרדנה אותך ולא תיתנה לך לברך בכוונה. וראה זה פלא: כשהתחלת לברך, בדיוק אז אתה נזכר במה שעשה לך פלוני אתמול, ואתה חושב לעצמך: 'אסור לי לשתוק לו!...' תוך כדי ברכה עולות לך בראש כל מיני מחשבות איך להגיב לאותו אדם על מה שעולל לך. והנה, בעוד המחשבות מתרוצצות במוחך בורחת לך הברכה הראשונה, ואתה מסיים: "ברוך אתה ה' הזן את הכל"...

אתה מתחיל בברכה השנייה - "נודה לך ה' אלוקינו", והמחשבות בראשך ממשיכות להתרוצץ... אתה חושב לעצמך: 'לא כדאי לריב אתו, עדיף לבוא אתו לעמק השווה'... ועד שאתה מגיע למסקנות, הנה ברחת לך הברכה השנייה...

וכך אתה ממשיך את ברכת המזון, ממלמל את מילות הברכה כשהראש טרוד בכל מיני מחשבות. פתאום אתה מוצא את עצמך מסיים את ברכת המזון, ואז אתה שם לב שבעצם כל הברכה נעלמה לך: 'אוי ואבוי, מישהו גנב לי את ברכת המזון'.

זו השיטה של היצר הרע. הוא דואג להסיח את דעתך מהברכה, אתה קונה את הפיתוי, ולבסוף נשאר בידיים ריקות, בלי מזוודות... נכון, אתה מצטער, מתחרט, אבל אין זה עוזר... את אשר נעשה אין להשיב. את ברכת המזון הזאת איבדת!

(מתוך הספר 'חי ראובן' / הגדה של פסח)

גרסא דינקותא, עד מתי?

אם כך, אולי זה עניין של 'גרסא דינקותא'. ומה יעשו אנשים שכבר עברו את גיל הבחירות, האם בגיל 30 ו-40 אפשר גם להתרגל לצורת לימוד כזאת?

"על השאלה הזאת אני רוצה לענות ברשותכם בגמרא הידועה על רבי עקיבא שהיה בבית האסורים ותלמידו רבי יהושע הגרסי הביא לו ספל עם מים, אבל השומר שפך מחצית מהכמות כי הוא חשש שהוא רוצה לחתור חתירה כדי למלט את רבי עקיבא מבית האסורים. המים הספיקו רק לשתייה או לחלופין לנטילת ידיים, ורבי עקיבא השתמש בהם כדי ליטול ידיו תוך שהוא מוותר על מי השתייה שלו.

"רבי יהושע הגרסי תהה על התנהגותו ואמר לו, לא די בכך שאתה בבית האסורים כי נתפסת על דברי תורה, אתה מוסר את נפשך אפילו על נטילת ידיים שהיא מדרבנן? השיב לו רבי עקיבא מה אעשה, איך אעבור על דברי חברי..."

"הגמרא מסיימת את המעשה המופלא הזה בסיכום: 'אם בזקנותו כך, בילדותו על אחת כמה וכמה'.

"לכאורה אנחנו צריכים לתמוה, וכי חז"ל לא ידעו את מה שכתוב בגמרא במקום אחר שרבי עקיבא החל ללמוד תורה בגיל מבוגר? הרי ב'אבות דרבי נתן' כתוב שהוא היה בן 40 כשהתחתן ולאחר מכן היה יושב עם בנו אצל המלמד שלימד אותם את האלף בית. רבי עקיבא אמר בצעירותו 'מי יתן לי תלמיד חכם ואשכנו כחמור', ברור אם כן שבילדותו הוא לא היה כל כך מוסר את נפשו שלא לעבור על דברי חברי?"

"אלא רואים מהגמרא הזאת שגם בגיל 40 אפשר להיות ילד... ילדותו של רבי עקיבא הייתה כשהיה בן למעלה מ-40 שנה, והתורה שלמד בשנים אלו הייתה ה'גרסא דינקותא' שלו. מוכח מכאן ש'גרסא דינקותא' זה לא דווקא עניין של גיל, אלא כנראה זה יותר צורת הלימוד, וגם אנשים מבוגרים עדיין יכולים ללמוד את ה'גרסא דינקותא' שלהם."

איך באמת מסגלים כזאת 'גרסא דינקותא'?

"את זה צריך לשאול את אבא שלי שחינך אותנו לכך. אבל אני יכול רק להעיד שאבא שלי אף פעם לא נזף בנו אם לא ידענו את הגמרא שלמדו בחיידר בצורה מושלמת. הוא אפילו לא היה מעיר לנו על כך, אבל ראיתי שכשאני לא יודע את הגמרא, באותו היום הוא לא הצליח לאכול... האוכל היה נתקע לו בגרון מרוב צער ועוגמת נפש על כך שהבן שלו לא זוכר גמרא שהוא אמור היה לזכור... זה חדר לי לעצמות, והיה לי 'מחייב' מאוד מאוד חזק להצליח בלימוד, כי לא יכולתי לגרום לאבא שלי כזה צער נורא ואיום. אני חושב שזה השפיע עלי הרבה יותר מכל נזיפה שהורים אחרים נזפו בילדים שלהם..."

"ולסיום אני רוצה לנצל את הבמה הזאת כדי להודות מעומק לבי לארגון 'דרשו', שעליו אני יכול לומר 'שלי ושלכם שלו הוא'. זכיתי להתקדם הרבה מאוד בזכות 'דרשו'. המבחנים המחייבים, צורת הלימוד, ההספק המחייב וכל אלו עזרו לי מאוד מאוד. זה עזר לי גם בבקאות וגם בעיון, לדעת לנצל את הזמן, לקבוע יעדים ולשנן את מה שלמדתי כדי שלא יאבד חלילה וחס בתהום השכחה. על כך אני מכיר טובה לארגון, ומאחל ל'דרשו' ולעומדים בראשו שיזכו להעמיד תלמידים הרבה, ולהרביץ תורה בישראל עוד רבות בשנים."

המשך מעמוד 24 | 'דרשו' משיק תכנית לימוד חדשה

בתחושת הסיפוק ובהתקדמות שלהם.

הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א, העלה נקודה נוספת: "חלק מהמעלה של הלימוד בקצב גבוה יותר היא שהלומדים עוברים מסדר אחד למשנהו אחרי תקופה של שנתיים או שלוש, ואילו בקצב לימוד איטי יכול לצאת מצב שבו אברך לומד במשך ארבע שנים סדר 'קדשים' ובמשך חמש שנים סדר 'מועד' או 'נזיקין', מה שיכול לגרום לפעמים לדשדוש מתמשך. צריך לוודא שאחת לתקופה יתקדמו לסדר אחר, ולכן אולי לא כדאי שהלימוד יהיה לפי סדר הש"ס, אם לומדים רק 20 דף לחודש, ובבין הזמנים לא מתקדמים בכלל עם התוכנית הזאת, מה שאומר שבשנה ילמדו בסך הכל כ-160 דף..."

הגרב"ד דיסקין השיב לדבריו והבהיר כי התוכנית החדשה 'דף הכולל' אכן בנויה על דילוגים בין המסכתות, גם כדי להרוויח את העניין של המעבר מסדר אחד למשנהו, מה שסייע לאברכים להרגיש תחושת התחדשות ורענונות עם תחילתה של מסכת העוסקת בנושא שונה לחלוטין, וגם יאפשר ללומדי התוכנית 'דף הכולל' להיות עסוקים

פחות או יותר בדפים מקבילים לאלו הנלמדים על ידי כלל ישראל במסגרת 'הדף היומי'.

הגאון רבי יעקב קניג שליט"א העיר כי מן הראוי שיושם דגש רב על לימוד התוס' במסלול 'דף הכולל', כיאה וכיאות לאברכים שתורתם אומנותם, שיכולים להרשות לעצמם ללמוד מדי יום דף גמרא עם רש"י ותוס'.

הגאון רבי יחזקאל דרבמדיקר שליט"א הוסיף עוד ואמר כי הוא צופה לתוכנית הצלחה גדולה מאוד בסייעתא דשמיא: "לפי מה שאני מבין הרעיון הזה כבר נוסה בהצלחה על ידי קבוצות של אברכים בכמה כוללים, והם מספרים על הצלחה גדולה בלימודם באופן זה."

בסיום האסיפה הודה הגרב"ד דיסקין למסייעים לדבר מצוה שנטלו חלק בקידום התוכנית, הרה"ג ר' טוביה בן פזי, הרה"ג ר' ישראל אפשטיין מראשי כולל 'נחלת משה' בקריית ספר, הרה"ג ר' יוסף ולפא מראשי החבורה בכולל 'נחלת משה' בבני ברק, והרה"ג ר' חיים קרייזר, ראש חבורה בכולל 'רצופות' בקריית ספר - מודיעין עילית.

מה הקשר בין יעקב אבינו ל"שער האריות" שבירושלים העתיקה?

"זֶה עֵשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי עֹמֵךְ טְרַפָּה לֹא הִבֵּאתִי אֵלַיְךָ אָנֹכִי אֲחֻטָּנָה" (בראשית ל"א, ל"ח-ל"ט)

קב ונקי - הרב צבי וינברג

פירושו בערבית אריה, ולפי"ז מרומז בתיבת "אחטנה" על "אריה" שהוא "חטא" בערבי, וזה פלא, ע"כ.

בבראשית רבה (עד, יא) מובא על פסוק זה, שהקב"ה גזר שהאריה יאכל ויטרוף מצאנו של לבן, ואמר יעקב ללבן, כל זמן שהייתי רועה צאן אצלך, לא נתתי לאריה לטרוף מצאנך, ובזה הייתי חוטא - "אנכי אחטנה", שלא נתתי לאריה לאכול כמו שגזר עליו הקב"ה.

ובפי' מהרז"ו שם כתב, שהאריה רמוז כאן במילה "טרפה", וכמו שכתוב "והארי על טרפו" (ישעיה לא, ד), "אריה טורף ומענתו טרפה" (נחום ב, ג)

וכתב שם שנראה לרמוז את האריה במילה "אחטנה", ע"פ מה ששמע מפי איש אמונים מעיה"ק ירושלים, שיש שם שער אחד שנקרא בערבי "אבב חטא" שפירושו שער האריה (שער האריות), משום שיש בראשו אריות החצובים באבן, ו"אבב" פירושו בערבית "שער" ו"חטא"

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל, התבטא פעם: "כששינו אצלו בטל מאתנו כוח הבחירה! הכל היה כה ברור ובהיר! הרגשנו בחוש את קדושת התורה הנסוכה עליו. משיצאנו שבה אלינו הבחירה". הגה"צ רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, שנמנה עם באי ביתו של ה'חזון איש', התבטא: "אצל ה'חזון איש' חשנו מעין עולם הבא!...". ואילו הגאון רבי בנימין קורלנסקי זצ"ל, מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים, היה מתבטא: "אצל ה'חזון איש' יכלו להגיע להכרה שתורה מן השמים היא!".

ולעומת צדיקים הללו, ידועה העובדה שכאשר עמדה על הפרק סערת גזירת 'גיוס בנות', מערכה אותה הנהיג ה'חזון איש' בתבונה רבה יחד עם שאר גדולי דורו, הגיע למעונו ראש הממשלה דאז לשוחח עמו בעניין. כשנשאל ביציאתו מה התרשם בקודש פנימה? ציין את פקחותו של ה'חזון איש' מבלי לייחס חשיבות לאורח חייו הספגני ומעורר ההשתאות, ומבלי שתתפעם רוחו מצורתו הקדושה ומאווירת הטהרה שהשרה סביבותיו, ובודאי שהיה רחוק מלחוש מעין עולם הבא, כפי שתיארו אותם תלמידים.

וזאת משום שהם באו עם הרגשים נכונים. הם באו כדי לקבל, כדי לנשום את האוויר הטהור סביבו, ולא להתרשם מדברים שוליים שאין בהם תועלת ותוחלת. ואכן, כפי גודל הכנתם כך זכו להשפעתו הטובה.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ובקדושתו הוא ודאי לא ראה. אחרת הוא לא היה נראה כך, כי ראייה אמיתית של דמותו אמורה להשפיע.

כעין זה סיפר לי אבי מורי שליט"א, שנצרך פעם לבקר אצל יהודי חילוני שמוצאו מהעיר דוינסק והתגורר באחרית ימיו בתל אביב, והיתה בבעלותו חנות 'פוטו' לפיתוח תמונות. לשאלת אבי שליט"א סיפר שזכה לראות בילדותו רבות את גאוויה האדירים של דווינסק, הלוא הם: הגאון רבי יוסף ראזין זצ"ל - ה'רוגאטשובער', והגאון רבי מאיר שמחה זצ"ל - בעל ה'אור שמח', ואף הציג תמונות שצילם אותם בילדותו.

שאלו אבי שליט"א בכאב, כיצד יתכן שאדם כמוהו שזכה לראות גאוני עולם הללו מסוגל לתלות בחלון הראווה של חנותו תמונה לא צנועה ללא שום בושה. הלה מיד תפס את עצמו, והזדרז להסירה... אבי שליט"א אמר אז שהוא למד מכך יסוד גדול, כי צורתו של אדם גדול משפיעה רק על מי שמעוניין להיות מושפע. אם ראית אדם שלא הושפע, בהכרח שהיה חסר בו הרצון לקבל השפעה מהודו והדרו של הצדיק.

סגל תלמידי ומקורבי מרן ה'חזון איש' זצוק"ל, שבאו לשהות במחיצתו כדי לזכות ולקבל ממנו, הגדירו את השהות הזו בהגדרות נשגבות:

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע נהגו שלא לאכול בפסח מאכל שמונח במקום שמנפים בו קמח?
- ◆ מה הם הדינים המיוחדים בהלכות תערובות בנוגע ל'דבר חריף'?
- ◆ מאכל שנחתך בסכין שמשמשים בה לחיתוך חמץ - האם מותר לאוכלו בפסח?

מנהגים שונים של בני אשכנז בפסח

- מוצרי חלב, דגים מלוחים, ירקות כבושים, וכיוצא בהם, שנמלחו במלח שלא נבדק כראוי מחמץ - מנהג בני אשכנז שלא לאוכלם בפסח. אולם, באלו מהם שנהוג לשוטפם במים לפני אכילתם בכל ימות השנה, נהגו לאוכלם לאחר שטיפתם במים תוך כדי שפשוף, שלוש פעמים. ובנוגע לדגים מלוחים - החמירו שלא לאכול אף כאלו שנהוג לשוטפם.
- מנהג נוסף נהגו בני אשכנז, שלא להשתמש בפסח במשקה או במאכל הנלקח מתוך כלי שמשמשים בו במשך כל ימות השנה לצורך סעודות חמץ.
- עוד נהגו בקרב בני אשכנז, שמשקה ששהה בכלי חמץ אין שותים אותו בפסח. ואם ידוע שהכלי נוקה היטב לפני שהכניסו לתוכו את המשקה, מותר לכל הדעות לשתותו.
- מאכל שהיה מונח ללא כיסוי במקום שמנפים בו קמח, באופן שקיים חשש כי מעט מ'ענן' הקמח העולה לאוויר בשעת הניפוץ נח על גבי המאכל - אסור לאוכלו בפסח אף לאחר שטיפה.

מושגים שונים בהלכות תערובות ודינם בנוגע לאיסור חמץ

- 'דבר חריף' שהתבשל בכלי שבלוע בו איסור - יש אומרים שהוא נאסר אף אם חלפו עשרים וארבע שעות מעת שנבלע בו האיסור, משום שבכוח החריפות הוא משביח את הטעם הבלוע בכלי; ויש אומרים שלא נאמר דין זה אלא בצמח ה'חילתית'. והרמ"א פסק כדעת המחמירים.
- בדרך כלל, טעם הבלוע בכלי אינו נפלט ממנו אלא על ידי חום של בישול, אפייה, וכדומה. אולם, 'דבר חריף', יש בכוחו

להפליט טעם בצירוף 'דוחקא דסכינא', כלומר, שבעת חיתכו בסכין, השילוב של החריפות עם החיכוך בסכין - גורמת לכך שטעם הבלוע בסכין נפלט.

• מאכל פרווה שהתבשל בסיר בשרי, טעם הבשר שנפלט מהסיר ונבלע במאכל הפרווה, מכונה 'נותן טעם בר נותן טעם', ובקיצור: 'נ"ט בר נ"ט'. והיינו, שהטעם שהכלי בלע מהמאכלים הבשריים שהתבשלו בו, הוא 'טעם ראשון', והטעם שהכלי פולט למאכל הפרווה, הוא 'טעם שני', וטעם זה קלוש הוא, ואין בכוחו להפוך את מאכל הפרווה לבשרי, ולכן מותר לאוכלו ביחד עם חלב. ויש אומרים שהיתר זה אמור רק בנוגע למאכל פרווה חם שהונח בכלי בשרי, או מאכל פרווה צונן שהונח בכלי בשרי חם; אבל מאכל פרווה שהתבשל בכלי בשרי, על ידי הבישול נפלט טעם חזק מהכלי ונבלע במאכל, והוא נחשב כ'טעם ראשון'. ולכתחילה מחמירים כדעה זו.

• אסור להכניס דבר איסור לתערובת של היתר על מנת 'לבטלו'. איסור זה נקרא: "אין מבטלים איסור לכתחילה".

• מאכל שנחתך בסכין שמשמשים בה לחיתוך חמץ - אסור לאוכלו בפסח. ואם החיתוך התבצע לפני הפסח, ניתן להתיר את אכילתו על ידי הדחת מקום החיתוך במים, או גירוד מקום החיתוך. אך אם ידוע שהסכין היתה נקייה בעת החיתוך, המאכל שנחתך בה מותר בפסח; למעט אם מדובר בסכין שבלוע בה טעם חמץ, שאם חותך בה מאכל חם או 'חריף', אזי החום, או החריפות בשילוב עם כוח דחיקת הסכין, מפליטים ממנה את טעם החמץ. ואף אם כבר חלפו עשרים וארבע שעות מאז שבלעה את טעם החמץ - פעמים שמאכל החריף אסור, מחמת שהוא 'משביח' את הטעם.